

6

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

6.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

රජයේ ආදායම අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා වර්ධනය වීමත් රජයේ වියදම් අයවැයෙන් අපේක්ෂිත මට්ටම තුළ පවත්වා ගැනීමත් සමග 2010 වසර තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සැලකිය යුතු යහපත් ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වර්ධනය වීමත් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ කටයුතු ක්‍රමයෙන් නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් මෙම වසර තුළ ආදායම් ඉහළයාමට දායක විය. මෙයට අමතරව, ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් තිරසාරව පවත්වාගෙන යාමේ සහ නොයෙකුත් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන වැඩසටහන් මගින් වඩාත් සර්ව සහභාගිත්වයක් සහිත ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති කරගැනීම දිරිමත් කිරීමේ රජයේ කැපවීම අනුව යමින් උපායමාර්ගික වැදගත්කමක් ඇති යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන වැඩසටහන් සඳහා රාජ්‍ය ප්‍රාග්ධන වියදම් යොමු කළ අතර වර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී.

2010 වසර මුල දී පැවැත් වූ ජනාධිපතිවරණය සහ පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය හේතුවෙන් 2010 වසර සඳහා වූ අයවැය ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමාද විය. ඒ අනුව, 2010 ජනවාරි සිට අප්‍රේල් මාසය දක්වා කාලය තුළ, රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු අතුරුසම්මත ගිණුමක් මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2010 මැයි සිට ජූලි මාසය දක්වා කාලය තුළ රාජ්‍ය

මූල්‍ය කටයුතු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 150 වැනි වගන්තියේ තුන්වැනි පරිච්ඡේදයේ විධිවිධාන යටතේ ජනාධිපති නියමය පරිදි සිදු කරන ලදී. 2010 වසර සඳහා අයවැය 2010 ජූනි මාසයේ දී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ අතර එය 2010 ජූලි මාසයේ දී අනුමත විය. 2010 වසර සඳහා අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රමාද වීම මෙන්ම නව ආදායම් සහ වියදම් ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීමට ඉඩප්‍රස්ථා අඩුවීම මධ්‍යයේ වුවද, සමස්ත අයවැය හිඟය මූලික අයවැය ඉලක්කය වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8 ක මට්ටම තුළ පවත්වා ගන්නා ලදී.

ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය වීම සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වාතාවරණය යහපත් වීම හේතුවෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍යනයට විදේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් අරමුදල් රැස්කර ගැනීමට රජයට හැකි වූ බැවින් දේශීය මූලාශ්‍රයන් ගෙන් ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය අඩු විය. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල විදේශ ආයෝජන අඩුණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම මෙන්ම තරගකාරී පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ වසර දහයකින් කල් පිරෙන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරයක් නිකුත් කිරීමෙන් සහ දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් සහිත ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර පහළ පොලී පරාසයක් තුළ නිකුත් කිරීමෙන් අරමුදල් රැස්කිරීමට

රජයට හැකි විය. රජයේ අයවැය හිඟය පියවීමට දේශීය බැංකු මූල්‍යාශ්‍රයන් මත රඳා පැවැත්ම අඩුවීම මෙම වසර තුළ විශේෂයෙන් කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් විය. දේශීය මූල්‍යාශ්‍රයන්ගෙන් මූල්‍යනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙලෙස අඩුවීම දේශීය පොලී අනුපාතික මත ඇති කරන බලපෑම සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු කිරීමටත් පෞද්ගලික අංශයට අරමුදල් ලබා ගැනීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා වැඩි වීමටත් හේතු විය.

6.2 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති දිශාව හා ක්‍රියාමාර්ග

2010 වසරේදී ද රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ අවධානය යොමු වූයේ අයවැය හිඟය දැරිය හැකි මට්ටමක පවත්වා ගැනීම හා රජයේ ණය බර අඩු කිරීම කෙරෙහි මෙන්ම ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් අත් කර ගැනීම සඳහා අනුබල දෙන රාජ්‍ය ආයෝජන මට්ටමක් පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි විය. 2010 ජූලි මස දී 2010 වසර සඳහා වූ අයවැය පාර්ලිමේන්තුවෙන් සම්මත කරනා තෙක් පළමු මාස 4 තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු අතුරු සම්මත ගිණුමක් මගින් ක්‍රියාත්මක කළ අතර, ඊළඟ මාස තුනෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු ජනාධිපති නියමය මත ක්‍රියාත්මක විය. 2010 වසරට අදාළ අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමට පමාවීම හේතුවෙන් වසර තුළ දී නව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තීන් හඳුන්වාදීමට පැවති ඉඩ ප්‍රස්ථා අඩු විය.

2010 වසර සඳහා අයවැය ඉදිරිපත් කිරීම පමාවීම මධ්‍යයේ වුවද, බදු ව්‍යුහය සරල කිරීමට හා බදු ආදායම ඉහළ දැමීම සඳහා රජය විසින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී. සියයට 15 ක් වූ ආනයන තීරුබදු අධිභාරය හා ප්‍රාදේශීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන බද්ද (RIDL) වැනි බදු වර්ග අවලංගු කිරීම හා තීරු බදු කාණ්ඩ සංඛ්‍යාව 5 සිට (සියයට 0, 2.5, 6, 15 සහ 28) 4 දක්වා (සියයට 0, 5, 15, සහ 30) අඩු කිරීම යනාදී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් තීරු බදු ව්‍යුහය සරල කරන ලදී. වාහන සහ කල්පවතින පාරිභෝගික භාණ්ඩ ඇතුළු ඇතැම් ආනයනයන්ට අදාළ බදු සැලකිය යුතු ලෙස අඩු කිරීම තුළින් එවැනි භාණ්ඩ සඳහා පැවති ඉල්ලුම ඉහළ යාමෙන් එම භාණ්ඩ ආනයන විශාල ලෙස වැඩි වීම, ආනයන බදු ආදායම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීමට හේතු විය.

ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩවල මිල ඉහළ යාම මගින් දේශීය වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩවලට බලපෑමක් ඇති වීම වළක්වා ගැනීම සඳහා රජයට බදු වර්ග කිහිපයක් සංශෝධනය කිරීමට සිදුවිය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ බොරතෙල් මිල ඉහළ යාම හේතුවෙන් වසර ආරම්භයේ දී පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් ආනයනය මත වූ තීරුබදු සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කරන

ලදී. කෙසේ වෙතත්, පසුව ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ බොරතෙල් මිල පහළ යාමත් සමග අඩු අනුපාතයක තීරු බද්දක් 2010 නොවැම්බර් මාසයේ සිට නැවත පනවන ලදී. මෙයට අමතරව, දේශීය ඉන්ධන මිල ඉහළ යාම පාලනය කිරීම සඳහා පෙට්‍රල් ආනයනය හෝ සැපයීම මත පනවා තිබූ එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) 2010 නොවැම්බර් සිට ඉවත් කරන ලදී. ඉහළ ගිය ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් හමුවේ ආනයනික කිරිපිටි හා ඇතැම් ආහාරයට ගන්නා තෙල් වර්ගවල මිල ඉහළ යාම වළක්වා ගැනීම සඳහා තීරුබදු අත්හැරීමක් සිදු කරන ලදී. ප්‍රධාන ආහාර වර්ගවල පාරිභෝගික හා නිෂ්පාදන මිල ගණන් ස්ථායී කිරීම සඳහා තිරිඟු ඇට මත පනවා තිබූ තීරුබද්ද වසර තුළදී සංශෝධනය කරන ලදී. දේශීය සත්ත්ව ආහාර නිෂ්පාදනයට අනුබල දීම සඳහා බඩඉරිඟු මත පනවා තිබූ තීරුබදු අත්හැරීමක් සිදු කරන ලදී. තවද, දේශීය වෙළෙඳපොළේ මිල ස්ථායී කිරීම සඳහා තෝරාගත් ආහාර ද්‍රව්‍ය ආනයනය මත පනවා තිබූ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද (SCL), කලින් කලට සංශෝධනය කරන ලදී. මෙයට අමතරව, විචලනය වන ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් හමුවේ දේශීය මිල මට්ටමට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම සඳහා එල්.පී.ගැස් මත පනවා තිබූ නිෂ්පාදන බද්ද වසර තුළ කිහිපවරක් සංශෝධනය කරන ලදී. බිත්තර, බිත්තර කහමද, අභිජනන ක්‍රියාවලිය සඳහා කුකුළු පැටවුන් හා අනෙක් කාර්යයන් සඳහා කුකුළු පැටවුන් ආනයනය මත පනවා තිබූ සියලු බදු ඉවත් කළ අතර, දේශීය වෙළෙඳපොළේ සැපයුම් හිඟයක් ඇතිවීම වැළැක්වීම සඳහා කුකුළු මස් ආනයනය මත පනවා තිබූ බදු ඉවත් කිරීම හෝ අඩු කිරීම සිදු කරන ලදී.

තෝරාගත් කර්මාන්තයන්ට අනුබල දීම සඳහා වසර තුළ දී බදු වර්ග ගණනාවක් සංශෝධනය කරන ලදී. පදම් කළ සම් හා පාවහන් කර්මාන්තයට අවශ්‍ය කරන විවිධ යන්ත්‍ර හා උපකරණ, අධි තාක්ෂණික වෛද්‍ය, විද්‍යාගාර හා අධ්‍යාපනික උපකරණ, කෘෂිකාර්මික යන්ත්‍ර හා කොටස්, විදුලි උපකරණ සහ විදුලි සංදේශ කර්මාන්තයේ දී භාවිතා කරන අධිතාක්ෂණික උපකරණ ආදිය ආනයනයේ දී පනවා තිබූ එකතු කළ අගය මත බද්ද ඉවත් කරන ලදී. ගෝලීය ආර්ථික හා මූල්‍ය අර්බුදයෙන් හානියට පත් දේශීය කර්මාන්තයන්ට අනුබල දීම සඳහා බොහෝ අවස්ථාවල අමුද්‍රව්‍ය හා යන්ත්‍ර සූත්‍ර ආනයනයේ දී අයකළ සියයට 2.5 ක තීරුබද්ද අහෝසි කරන ලදී. මෙයට අමතරව, ස්වර්ණාභරණ කර්මාන්තය නගාසිටුවීම සඳහා රත්‍රන් ආනයනය මත පනවා තිබූ සියලු බදු හා අයකිරීම් ඉවත් කරන ලදී. තවද, ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර සාප්පු සචාර මධ්‍යස්ථානයක් කිරීමට අවශ්‍ය අනුබල දීමක් ලෙස විදුලි උපකරණ හා ඒවායේ අමතර කොටස් ආනයනයේ දී අයකළ බදු වර්ග කිහිපයක් ඉවත් කරන ලදී.

බදු ක්‍රමය තාර්කිකරණය සඳහා අදාළ නිර්දේශ ගණනාවක් ඇතුළත් ජනාධිපති බදු කොමිසමේ වාර්තාව 2010 ඔක්තෝබර් මස ජනාධිපතිතුමා වෙත පිළිගන්වන ලදී. අවසාන දශක දෙක තුළ දක්නට ලැබුණු ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස බදු ආදායම පහළ වැටීම සඳහා පිළියම් සෙවීම සහ කඩිනම් වූ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් අත්පත් කරගැනීම සඳහා පහසුකම් සපයන ක්‍රියාකාරී බදු ක්‍රමයක් නිර්මාණය කිරීම මෙම කොමිසමේ අරමුණු විය. බදු එක්රැස් කිරීම පහළ යාම සහ සංවර්ධන හා සමාජ සුභසාධන කාර්යයන් සඳහා රජයේ දායකත්වය විශාල ලෙස ඉහළ යාම හේතුවෙන් රජයේ ආදායම් වැඩි කිරීමේ වැඩ පිළිවෙළක දැඩි අවශ්‍යතාවයක් ඇති විය. මෙම අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, රජයේ විවිධ මට්ටම්වල අය කරන විවිධ බදු වර්ග අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරුව බදු පදනම පුළුල් කිරීමට සහ බදු ක්‍රමය සරල කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග යෝජනා කළ අතර, ආදායම් රැස්කරන ආයතන වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විවිධ පරිපාලන ක්‍රියාමාර්ග ද නිර්දේශ කරන ලදී.

රජයේ ආයෝජන වැඩ පිළිවෙළට සහයෝගය දැක්වීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය පුළුල් කිරීමට රජයේ ආදායම් පරිපාලනය හා වියදම් කළමනාකරණය නවීකරණය සඳහා ඇති අවශ්‍යතාව නිරන්තර අවධාරණයට ලක්විය. ආදායම් රැස්කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම හා වියදම් කළමනාකරණය දියුණු කිරීම සඳහා විස්තීර්ණ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන අරමුණු කොටගත් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ කාර්යක්ෂමතා ව්‍යාපෘතිය 2010 වසරේදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන සංරචකයක් වූයේ ආදායම් රැස්කරන දෙපාර්තමේන්තු වලට තොරතුරු තාක්ෂණ ව්‍යුහයක් හඳුන්වා දීම හා වැඩි දියුණු කිරීම මගින් ආදායම් පරිපාලන ක්‍රියාවලි නවීකරණය කිරීමයි. රේඛීය අමාත්‍යාංශ, වියදම් නියෝජන ආයතන සහ අනෙකුත් රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයන්හි මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් සකස් කරමින් ඇත. රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය කළමනාකරණ හැකියා ගොඩනැගීමේ හා සවිමත් කිරීමේ වැඩසටහනේ කොටසක් ලෙස ආදායම් රැස්කිරීමේ නියෝජන ආයතන ඇතුළු මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරීන්ගේ නිපුණතා වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් මිලෝදා ආයතනය (Academy of Financial Studies) ස්ථාපිත කරන ලදී.

රජයේ ක්‍රියාකාරී වියදම් පාලනය සඳහා දරන ලද ප්‍රයත්නයන් සහ දැඩි ලෙස අධීක්ෂණය කිරීම පුනරාවර්තන වියදම් මූලික සිදු කරන ලද අයවැය ප්‍රතිපාදන තුළම පවත්වා ගැනීමට උපකාරී විය. 2010 අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමට පමාවීම නිසා, 2010 වසරේ පළමු මාස හත තුළ වියදම්, 2009 වසරේ ප්‍රතිපාදන මත

පදනම් විය. අමාත්‍යාංශවලට ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන අරමුණු කෙරෙහිම අවධානය යොමු කිරීම සහ වියදම අයවැය ප්‍රතිපාදන තුළම පාලනය කර ගැනීමට අනුබල දීම සඳහා රජය ගන්නා ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස අදාළ අමාත්‍යාංශවල රාජකාරී හා කාර්යයන් යළි ක්‍රමවත් කිරීම සිදු කරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සම්බන්ධීකරණය සවිමත් කරන ලද අතර රාජ්‍ය සේවයේ ආයතනවල කාර්ය සාධනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා රජයේ ආයතනවලට පෞද්ගලික අංශයේ විශේෂඥතා හඳුන්වාදෙන ලදී. සරල පරිපාලන හා නියාමන ක්‍රියාපටිපාටි, ක්‍රියාමාර්ග හා ඒ හා බැඳුණු නීති සම්බන්ධ අත්‍යවශ්‍ය නිර්දේශ ලබාදීමට අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුකමීටුවක් පත්කරන ලද අතර, එමගින් අති නවීන හා කාර්යක්ෂම පරිපාලන පද්ධතියක් ඇති කිරීමට අපේක්ෂා කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රයෝජනයට නොගත් වත්කම් ඵලදායී ලෙස යොදාගැනීම ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් යුතුව, පෞද්ගලික අංශය සඳහා විවෘත කළහැකි ක්ෂේත්‍රයන් හඳුනාගැනීමට රේඛීය අමාත්‍යාංශවලට උපදෙස් දෙන ලදී.

ඉහළ වර්ධන වේගයක් අත්කරගැනීමට උපකාරී වන උපායමාර්ගික යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති කඩිනම් කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ සටහන යොමු වූ අතර ප්‍රාදේශීය වශයෙන් වඩා සමබර වර්ධනයක් සහතික කරනු වස් ප්‍රාදේශීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අරමුදල් සම්පාදනය කරන ලදී. මෙම ආර්ථික සංවර්ධන කටයුතුවලට පහසුකම් සැපයීම සඳහා, මොරගහකන්ද හා කළු ගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය වැනි විශාල ප්‍රමාණයේ වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති, ගිං/නිල්වලා හැරවුම් ව්‍යාපෘතිය වැනි ගංගා හැරවුම් ව්‍යාපෘති, ඉහළ කොත්මලේ ජල විදුලි බලාගාරය වැනි බලශක්ති ව්‍යාපෘති, දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය, කොළඹ-කටුනායක අධිවේගී මාර්ගය, කොළඹ පිටත වට රවුම් මාර්ගය සහ කොළඹ-නුවර අධිවේගී මාර්ගය වැනි මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, දකුණු කොළඹ වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, හම්බන්තොට වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (II අදියර), ඔළුවිල් වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සහ ගාලු වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය වැනි වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති දැනට ක්‍රියාත්මක වේ. මෙයට අමතරව, ග්‍රාමීය - නාගරික අසමතුලිතතා අවම කිරීම පිණිස රජය, සෑම පළාතකම පාහේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන වැඩ සටහන් ආරම්භ කරන ලදී.

පුනරුත්ථාපන හා නැවත ගොඩනැගීමේ කටයුතු කඩිනම් කිරීම සඳහා නැගෙනහිර නවෝදය හා උතුරු වසන්තය යන ප්‍රාදේශීය වැඩසටහන් දෙක පිළිවෙලින් නැගෙනහිර හා උතුරු පළාත්වල 2010 වසර තුළදී ද ක්‍රියාත්මක විය. සිවිල් පරිපාලනය යළි ස්ථාපිත කිරීම, යටිතල පහසුකම් නැවත සංවර්ධනය කිරීම සහ යුද්ධයෙන් පීඩාවට පත් ජනතාවගේ ජීවනෝපාය නැවත

6 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

නගාසිටුවීම සඳහා විශේෂ ව්‍යාපෘති මෙම වැඩසටහන් යටතේ ක්‍රියාත්මක විය.

රාජ්‍ය හිමිකාරිත්වය ඇති ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ රජයේ උපායමාර්ගික වැඩපිළිවෙළ යටතේ, කළමනාකරණය සහ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් එම ආයතන වාණිජමය වශයෙන් සාර්ථක සහ මූල්‍යමය වශයෙන් ස්වාධීන ආයතන බවට පත් කිරීමට රජයේ අවධානය යොමු කර ඇත. රාජ්‍ය කළමනාකරණය නවීකරණය කිරීම සඳහා 2010 වසරේ දී රාජ්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ අමාත්‍යාංශය පිහිටුවන ලද අතර, අඩු කාර්යසාධනයක් සහිත හා පාඩු ලබන රජයට අයත් ව්‍යවසායයන්හි පවතින ගැටලු නිරාකරණය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය සම්පත් හා ව්‍යවසාය සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය පිහිටුවන ලදී. රාජ්‍ය ආයතනවල පවතින සම්පත් උපරිම වශයෙන් යොදාගනිමින් අතිරික්තයක් ජනනය කිරීමට හැකිවන පරිදි රාජ්‍ය ආයතන ප්‍රති-ඉංජිනේරුගත කිරීම මගින් එවැනි ආයතන රජයේ අයවැය මත යැපීම අවම කෙරෙනු ඇත. රාජ්‍ය පෞද්ගලික හවුල් ව්‍යාපාර (PPP) අවස්ථා සඳහා යොමු වීමට රජයට අයත් ව්‍යවසායයන් උනන්දු කරවන අතර, ශක්‍යතාවක් රහිත රජයට අයත් කුඩා ප්‍රමාණයේ ව්‍යවසාය වාණිජමය වශයෙන් සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා ඒකාබද්ධ කිරීම හෝ සම්බන්ධ කිරීම සිදු කෙරෙමින් පවතී. ජාතික වශයෙන් උපායමාර්ගික වැදගත්කමක් ඇති ක්‍රියාකාරකම් සහ පරිමාණය, අවදානම හා තාක්ෂණික සංකීර්ණභාවය හේතුවෙන් පෞද්ගලික අංශය සම්බන්ධවීමට මැලි වන ක්‍රියාකාරකම් තවදුරටත් රජයට අයත් ව්‍යවසායයන් මගින් සිදුකරනු ඇත. ඇතැම් සේවා සැපයීම, අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම මූල්‍යමය වශයෙන් ප්‍රතිලාභී නොවුවත්, ඒවා මගින් රටට සැපයෙන ආර්ථික හා සමාජ ප්‍රතිලාභ හේතුවෙන් සපයනු ලැබිය යුතු වුවද, මෙම සේවා නිසි ලෙස ඉලක්කගත වීම සහතික කිරීම වැදගත් වේ. එමගින්, රජයේ අයවැය මත වන පීඩනය අවම වනු ඇත.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල පවතින වාසි සහගත තත්ත්වය හා වැඩි දියුණු වූ ආයෝජක විශ්වාසය මත රජය පසුගිය වසර තුළ දී අඩු පිරිවැය විදේශ ණය කෙරෙහි යොමු විය. මේ අනුව, 2010 ඔක්තෝබර් මස දී එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 1 ක් වටිනා තුන්වන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරය සියයට 6.25 ක කුපන් අනුපාතිකයක් සහිතව සාර්ථකව නිකුත් කරන ලදී. වැඩි වූ ආයෝජක විශ්වාසය පිළිබිඹු කරමින් මෙම නිකුතුව සඳහා බැඳුම්කරයේ වටිනාකම මෙන් 6 ගුණයක ඉල්ලුමක් ඇති විය. මෙම බැඳුම්කරයෙන් ලද අරමුදල්, ඉහළ පිරිවැයකින් යුත් දේශීය ණය පියවීම සඳහා යොදාගන්නා ලදී. විදේශ ආයෝජකයන් සඳහා රාජ්‍ය

සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම පිණිස ඉඩ ලබාදී තිබෙන උපරිම සීමාව වන සමස්ත නොපිය වූ රාජ්‍ය

6.1 සංඛ්‍යා සටහන	රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සමීක්ෂණය			
	2009	2010		2011
ශීර්ෂය	අනුමත අයුරුමෙන්	තාවකාලික	අනුමත අයුරුමෙන්	
රුපියල් මිලියන				
මුළු ආදායම සහ ප්‍රදාන	725,566	840,716	835,129	985,920
මුළු ආදායම	699,644	817,516	818,220	963,320
බදු ආදායම	618,933	728,744	725,671	861,943
බදු නොවන ආදායම	80,711	88,772	92,549	101,377
ප්‍රදාන	25,922	23,200	16,909	22,600
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම්				
අඩුකළ පසු ණය දීම්	1,201,927	1,279,553	1,280,205	1,419,664
වර්තන	879,575	928,339	937,094	1,017,155
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණය දීම්	322,352	351,214	343,111	402,509
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	330,448	361,214	356,519	413,546
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-179,931	-110,824	-118,874	-53,835
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-166,686	-101,630	-92,485	-79,816
සමස්ත අයවැය අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-476,361	-438,837	-445,076	-433,744
මූල්‍යනය	476,361	438,837	445,076	433,744
විදේශීය මූල්‍යනය (අ)	230,807	158,000	243,788	143,750
දේශීය මූල්‍යනය	245,554	280,837	201,288	289,994
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	234,274	280,837	191,999	289,994
බැංකු නොවන	185,247	235,837	193,891	247,994
බැංකු	49,027	45,000	-1,892	42,000
මූල්‍ය අධිකාරිය	-109,241	ලැ.නො.	-32,112	ලැ.නො.
වාණිජ බැංකු	158,268	ලැ.නො.	30,220	ලැ.නො.
වෙළෙඳපොළ නොවන ණය ගැනීම්	11,280	-	9,289	-
ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
මුළු ආදායම සහ ප්‍රදාන	15.0	15.3	14.9	15.6
මුළු ආදායම	14.5	14.9	14.6	15.2
බදු ආදායම	12.8	13.3	13.0	13.6
බදු නොවන ආදායම	1.7	1.6	1.7	1.6
විදේශීය ප්‍රදාන	0.5	0.4	0.3	0.4
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම්				
අඩුකළ පසු ණය දීම්	24.9	23.3	22.9	22.4
වර්තන	18.2	16.9	16.7	16.1
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණය දීම්	6.7	6.4	6.1	6.4
එයින් රාජ්‍ය ආයෝජන	6.8	6.6	6.4	6.5
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-3.7	-2.0	-2.1	-0.8
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-3.5	-1.8	-1.7	-1.3
සමස්ත අයවැය අතිරික්තය (+)/ගිහය (-)	-9.9	-8.0	-7.9	-6.8
මූල්‍යනය	9.9	8.0	7.9	6.8
විදේශීය මූල්‍යනය (අ)	4.8	2.9	4.4	2.3
දේශීය මූල්‍යනය	5.1	5.1	3.6	4.6
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	4.9	5.1	3.4	4.6
බැංකු නොවන	3.8	4.3	3.5	3.9
බැංකු	1.0	0.8	..	0.7
මූල්‍ය අධිකාරිය	-2.3	ලැ.නො.	-0.6	ලැ.නො.
වාණිජ බැංකු	3.3	ලැ.නො.	0.5	ලැ.නො.
වෙළෙඳපොළ නොවන ණය ගැනීම්	0.2	-	0.2	-

මූල්‍ය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය
 (අ) විදේශීය ආයෝජකයින්, විදේශගත ශ්‍රී ලාංකික ශ්‍රමිකයන් සහ විදේශයන්හි වෙසෙන ශ්‍රී ලාංකිකයින් වෙත නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඇතුළත් ය.

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර තොගයෙන් සියයට 10 ක මට්ටම දක්වාම විදේශීය ආයෝජකයින් විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් මිල දී ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, 2010 වසරේ අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන මූල්‍යාශ්‍රය බවට විදේශ අංශය පත්විය. මෙයට අමතරව, යහපත් ආයෝජක ප්‍රතිචාරය ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් දිගු පරිණත කාලයක් සහ අඩු ඵලදා පරාසයක් සහිතව ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (SLDB) නිකුත් කරන ලදී.

වැඩි දියුණු වූ සාර්ව ආර්ථික පරිසරය හා යහපත් ආයෝජක විශ්වාසය, ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන තුනක් මගින් නිකුත් කළ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් තුළින් ද පිළිබිඹු විය. ස්ටැන්ඩර්ඩ් සහ පුවර් (Standard & Poor's) ආයතනය ශ්‍රී ලංකාවේ දීර්ඝකාලීන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගතකිරීම B+ සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳ දැක්ම “ස්ථාවර” ලෙස ඉහළ දමන ලද අතර, ෆිච් (Fitch) ආයතනය දීර්ඝ කාලීන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම B+ සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳ දැක්ම “ධනාත්මක” ලෙස තහවුරු කරන ලදී. මුඩ්ස් (Moody's) ආයෝජන සේවාව විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය නිකුත්කිරීම පිළිබඳ ශ්‍රේණිගත කිරීම සඳහා B1 මට්ටම ලබාදුන් අතර ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳ දැක්ම “ස්ථාවර” ලෙස නම් කරන ලදී. 2014 වසර වන විට රටෙහි ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම BBB- යන ආයෝජන මට්ටමට උසස් කිරීම සඳහා උපායමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට රජයේ හා පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජනය සහිතව ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ කමිටුවක් පත්කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාවලියට පහසුකම් සැලසීම පිණිස බලධාරීන් හා ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ උපදේශක ආයතන තුනක් පත්කරන ලදී.

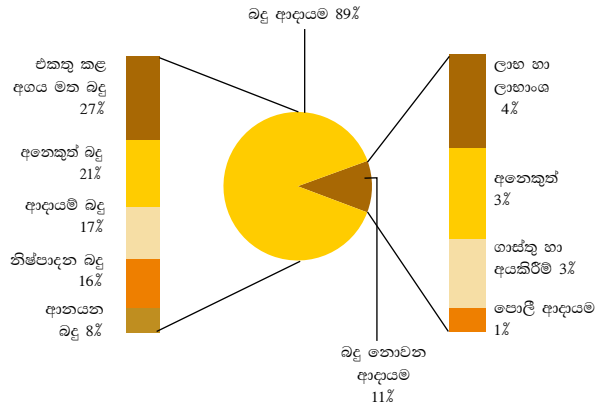
6.3 රජයේ අයවැය කටයුතු

ආදායම සහ ප්‍රදාන

ආදායම

දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ඉහළයාම සහ විදේශ වෙළෙඳාම ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වීමත් සමග 2010 වසරේ රජයේ ආදායම සැලකිය යුතු පරිදි වැඩි විය. සමස්ත ආදායම 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 818.2 ක් දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 16.9 කින් වැඩි වී මූලික අයවැය ඇස්තමේන්තුව වූ රුපියල් බිලියන 817.5 ඉක්ම වූ අතර, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්, එය 2009 වසරේ වූ සියයට 14.5 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 14.6 දක්වා වැඩි විය. බදු සහ බදු නොවන

6.1 රජය සටහන රාජ්‍ය ආදායමේ සංයුතිය - 2010

ආදායම් දෙවර්ගයෙහිම ඉහළයාම හේතුවෙන් ගෙන, පසුගිය වසර තුන තුළ දී දක්නට ලැබුණු ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් රජයේ ආදායම පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය, 2010 වසරේ දී යළි ආපසු හැරවුණි. බදු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ වූ සියයට 12.8 සිට සියයට 13 දක්වා වැඩි විය. බදු ආදායමේ ඉහළ වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ එකතු කළ අගය මත බද්ද, ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද සහ වරාය හා ගුවන්තොටුපොළ

6.2 සංඛ්‍යා සටහන ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව ආදායම

ශීර්ෂය	2009	2010		2011
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	නාවකාලික	
රුපියල් මිලියන				
බදු ආදායම	618,933	728,744	725,671	861,943
ආදායම් බදු	139,558	160,344	135,623	154,883
එකතුකළ අගය මත බදු	171,510	206,750	220,168	238,390
නිෂ්පාදන බදු	97,604	120,768	129,749	152,250
ආනයන මත බදු	79,560	84,837	64,369	92,803
අනෙකුත් බදු	130,701	156,045	175,763	223,617
බදු නොවන ආදායම	80,711	88,772	92,549	101,377
මුළු ආදායම	699,644	817,516	818,220	963,320
ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
බදු ආදායම	12.8	13.3	13.0	13.6
ආදායම් බදු	2.9	2.9	2.4	2.4
එකතුකළ අගය මත බදු	3.6	3.8	3.9	3.8
නිෂ්පාදන බදු	2.0	2.2	2.3	2.4
ආනයන මත බදු	1.6	1.5	1.1	1.5
අනෙකුත් බදු	2.7	2.8	3.1	3.5
බදු නොවන ආදායම	1.7	1.6	1.7	1.6
මුළු ආදායම	14.5	14.9	14.6	15.2

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

සංවර්ධන බද්ද මගින් ලැබුණු ආදායම ඉහළ යාම මෙන්ම නිෂ්පාදන බදුවලින් ඉහළ ආදායමක් ලැබීමයි. රාජ්‍ය ආයතන මගින් ලාභ හා ලාභාංශ පැවරුම් ඉහළ යාම හේතුවකට ගෙන 2010 වසරේ දී බදු නොවන ආදායම රුපියල් බිලියන 92.5 ක් දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 14.7 කින් වැඩි වුවද, එය ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 1.7 ක මට්ටමෙහි පැවතුණි.

2010 වසරේ දී බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 725.7 ක් වූ අතර, එය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 17.2 ක වැඩිවීමකි. සමස්ත ආදායම තුළ බදු ආදායමෙහි දායකත්වය 2009 වසරේ දී මෙන්ම 2010 වසරේ දී ද සියයට 89 ක මට්ටමෙහි පැවතුණි. බදු ආදායමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය පරිභෝජනය පදනම් කරගත් බදු වූ අතර, එය මුළු බදු ආදායමෙන් සියයට 81.3 කි. බදු ආදායම තුළ විදේශ වෙළෙඳාමෙන් ලැබුණු බදු සියයට 39.4 ක් වූ අතර, දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු සියයට 41.9 ක් විය.

පොලිය මත රඳවාගැනීමේ බදු ආදායම තියුණු ලෙස පහත යාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආදායම් බදුවලින් ලැබුණු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ සියයට 2.9 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 2.4 දක්වා අඩු විය. 2010 වසරේ දී ප්‍රධාන වශයෙන්ම පොලී අනුපාතික අඩුවීම හේතුවකට ගෙන, පොලිය මත රඳවා ගැනීමේ බදුවලින් ලැබුණු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ සියයට 0.9 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 0.5 දක්වා ද, නාමික වශයෙන් රුපියල් බිලියන 29.4 දක්වා සියයට 34 කින් ද අඩු විය. ඒ අනුව, සමස්ත බදු ආදායම තුළ ආදායම් බදු 2009 වසරේ දී සියයට 22.5 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 18.7 දක්වා අඩුවිය. සාමූහික ආදායම් බදු මගින් ලැබුණු ආදායම 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 75.2 ක් දක්වා සියයට 12.7 කින් වැඩි වුවද, එය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 1.3 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය. සමස්ත සාමූහික ආදායම් බදුවලින් සියයට 24 ක් වූ බැංකු අංශයේ ඉහළ බදු ගෙවීම් සාමූහික බදු ආදායම ඉහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම දායක විය. සාමූහික නොවන ආදායම් බදු 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 31 දක්වා සියයට 9.8 කින් වැඩි වූ අතර, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස එය 2009 වසරේ දී මෙන්ම සියයට 0.6 ක මට්ටමෙහි පැවතුණි. සාමූහික සහ සාමූහික නොවන බදු ආදායම්වල ඉහළයාමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ යාම මෙන්ම බදු පදනම පුළුල් කිරීමට හා බදු අනුකූලතාවය වර්ධනය කිරීමට දරන ලද ප්‍රයත්නය වේ.

දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් යළි ඉහළයාම මෙන්ම ආනයන වැඩි වීම හේතුවකට ගෙන එකතු

කළ අගය මත බදුවලින් ලද ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ දී සියයට 3.6 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 3.9 දක්වා වැඩි විය. එකතු කළ අගය මත බදු වලින් ලද ආදායම 2010 වසරේ දී නාමික වශයෙන් සියයට 28.4 කින් වැඩි වී, අයවැය ඇස්තමේන්තුව වූ රුපියල් බිලියන 206.8 ඉක්මවමින් රුපියල් බිලියන 220.2 ක් විය. ඒ අනුව, මුළු බදු ආදායම තුළ එකතු කළ අගය මත බදුවලින් ලද ආදායම 2009 වසරේ වූ සියයට 27.7 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 30.3 දක්වා වැඩි විය. මෝටර් රථ හා ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ආනයනය ඇතුළුව ආනයනයන් ඉහළ යාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආනයනවලින් ලැබුණු එකතු කළ අගය මත බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 99.8 ක් දක්වා සියයට 47.5 කින් වැඩි විය. ඉහළ දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මගින් ලැබුණු එකතු කළ අගය මත බදු ආදායම 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 120.4 ක් දක්වා සියයට 15.9 කින් වැඩි විය. දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මගින් ලැබුණු එකතු කළ අගය මත බදු ආදායමෙහි ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර වූයේ දුම්කොළ හා මත්පැන්, සන්නිවේදන සේවා සහ රක්ෂණ සේවා වේ.

මෝටර් රථ ආනයන මගින් ලද නිෂ්පාදන බදු ආදායම ඉහළයාම හේතුවකට ගෙන නිෂ්පාදන බදු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 2 සිට 2010 දී සියයට 2.3 දක්වා වැඩි විය. නිෂ්පාදන බදු ආදායම 2010 අයවැය ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 120.8 ඉක්මවා යමින් රුපියල් බිලියන 129.7 දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 32.9 කින් වැඩි විය. මුළු බදු ආදායම තුළ නිෂ්පාදන බදු ආදායම ද 2009 දී සියයට 15.8 සිට 2010 දී සියයට 17.9 දක්වා වැඩි විය. වසර තුළ දී මෝටර් රථ ආනයනය තියුණු ලෙස ඉහළයාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෝටර් රථ මත නිෂ්පාදන බදුවලින් ලැබුණු ආදායම 2009 දී රුපියල් බිලියන 3.2 සිට රුපියල් බිලියන 21.2 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. කලින් කලට සිදු කළ මත්පැන් මත සුරා බදු අනුපාත ඉහළ නැංවීම (2010 දී සියයට 35 ක පමණ ප්‍රමාණයකින්) සහ සැර හා මෝල්ට් මත්පැන් නිෂ්පාදනය පිළිවෙලින් සියයට 20 කින් හා සියයට 28.6 කින් වැඩිවීම හේතුවකට ගෙන මත්පැන් මත නිෂ්පාදන බදු වලින් ලැබුණු ආදායම රුපියල් බිලියන 36.6 ක් දක්වා සියයට 28.5 කින් වැඩි විය. සිගරට් මත නිෂ්පාදන බදු අනුපාත සියයට 18 කින් පමණ වැඩි කිරීම සහ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල නව වෙළෙඳපොළවල් විවෘත වීම සමග සිගරට් අලෙවිය සියයට 2.1 කින් ඉහළ යාම හේතුවකට ගෙන සිගරට් මත නිෂ්පාදන බදුවලින් ලැබුණු ආදායම රුපියල් බිලියන 40.7 දක්වා 2009 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 8.2 කින් වැඩි විය. ප්‍රධාන

වශයෙන්ම වසර තුළ දී ධනික තෙල් ආනයන ප්‍රමාණය ඉහළ යාම හේතුවෙන් ගෙන ධනික තෙල් මත නිෂ්පාදන බදුවලින් ලැබුණු ආදායම රුපියල් බිලියන 28 ක් දක්වා සියයට 21.8 කින් වැඩි විය.

ආනයන බදු අඩු කිරීම සහ භාණ්ඩ වර්ග කිහිපයක් සඳහා බදු සහන ලබාදීම හේතුවෙන් ගෙන ආනයන බදු සහ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද මගින් ලැබුණු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 දී සියයට 2 සිට සියයට 1.3 දක්වා කියුණු ලෙස පහත වැටුණි. මුළු බදු ආදායම තුළ ආනයන බදු ආදායම 2009 දී සියයට 12.9 සිට 2010 දී සියයට 8.9 දක්වා අඩුවීම සමග ආනයන බදුවලින් ලැබුණු ආදායම රුපියල් බිලියන 64.4 දක්වා (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.1) සියයට 19.1 කින් අඩු විය. ආනයන තීරු බදු මත පනවා තිබූ සියයට 15 ක අධිභාරය 2010 වසර මුල දී ඉවත් කිරීම, වසර පුරා බලපැවැත්වෙන පරිදි පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් සඳහා සම්පූර්ණයෙන්ම තීරු බදු අත්හැරීම සහ වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී තිරිඟු ඇට සඳහා තීරු බදු අත්හැරීම මෙන්ම කිරිපිටි මත ආනයන තීරුබදු අඩු කිරීම වසර තුළ ආනයන බදු ආදායම අඩුවීම සඳහා බලපෑ ප්‍රධාන හේතු විය. විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බදු මගින් ලැබුණු ආදායම 2010 දී රුපියල් බිලියන 10.2 දක්වා සියයට 46.4 කින් අඩු වූ අතර මුළු බදු ආදායම තුළ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බදු වලින් ලැබුණු ආදායම 2009 දී සියයට 3.1 සිට 2010 දී සියයට 1.4 දක්වා අඩු විය. වසරේ ප්‍රථම කාර්තුව තුළ දී සහල් මත පනවා තිබූ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද ඉවත් කිරීම සහ වසරේ අගභාගයේ දී ලොකු ඵ්‍රණ හා අර්තාපල් මත පනවා තිබූ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද අඩු කිරීම, විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද මගින් ලැබුණු ආදායම අඩු වීමට බලපෑ ප්‍රධාන හේතු විය. ඒ අනුව, විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද ඇතුළුව සාමාන්‍ය තීරු බදු අනුපාතය 2009 දී සියයට 7.8 සිට 2010 දී සියයට 5 දක්වා අඩුවීමට හේතු වූයේ තීරු බදු අඩු කිරීම, තීරු බදු අත්හැරීම හා ආනයන තීරුබදු අධිභාරය ඉවත් කිරීම මෙන්ම ඉන්දියාව සහ පකිස්ථානය සමග ඇති කර ගෙන තිබෙන වෙළෙඳ ගිවිසුම් යටතේ ආනයනයන් මත ශුන්‍ය බදු අනුපාතයක් අය කිරීම සහ වසර තුළ විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බදු සංශෝධන සිදු කිරීමයි.

ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු ආදායම සහ වරාය හා ගුවන් තොටුපොළ සංවර්ධන බදු ආදායම විශාල වශයෙන් වැඩි වූ අතර, සෙස් බදු ආදායම සුළු වශයෙන් පමණක් වැඩි විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම 2010 වසරේ දී ආනයනයට අදාළව පත්වීම සහ නිෂ්පාදන හා සේවා පිරිවැටුම ඉහළ යාම හේතුවෙන් ගෙන ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද 2009 දී පැවති සියයට 0.6 සිට 2010 දී සියයට 0.8 දක්වා

වැඩි විය. ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු ආදායම 2010 දී රුපියල් බිලියන 46.1 දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 69.4 ක් තරම් විශාල ප්‍රමාණයකින් වැඩි විය. ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු අනුපාතය 2009 මැයි මාසයේ දී සියයට 3 දක්වා වැඩි කිරීමේ සම්පූර්ණ බලපෑම සහ ආනයන, නිෂ්පාදන හා සේවා පිරිවැටුම විශාල වශයෙන් ඉහළයාම මෙම බදු ආදායම වැඩිවීමට හේතු විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඉහළ ආනයනයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වරාය හා ගුවන් තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද මගින් ලැබුණු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 දී සියයට 0.8 සිට 2010 දී සියයට 0.9 දක්වා ද රුපියල් බිලියන 49.7 දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 36.8 කින් ද වැඩි විය. සෙස් බදු ආදායම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 දී සියයට 0.6 සිට 2010 දී සියයට 0.5 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය. තෝරාගත් ආනයන මත පනවා තිබූ සෙස් බදු ඉවත් කිරීම සහ සිමෙන්ති ඇතුළුව ඉදිකිරීම් අංශය සඳහා අමුද්‍රව්‍ය ආනයනය මත පනවා තිබෙන සෙස් බදු අඩු කිරීම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු විය. කෙසේ වුවද, සෙස් බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 27.9 දක්වා නාමික වශයෙන් සියයට 3.5 කින් වැඩි විය.

ප්‍රධාන වශයෙන්ම රාජ්‍ය ආයතන මගින් ලැබෙන ලාභ හා ලාභාංශ ඉහළයාම හේතුවෙන් ගෙන බදු නොවන ආදායම 2010 දී රුපියල් බිලියන 92.5 දක්වා 2009 ට සාපේක්ෂව සියයට 14.7 කින් වැඩි විය. ලාභ හා ලාභාංශ මගින් ලැබෙන බදු නොවන ආදායම 2009 වසර හා සසඳන කල 2010 දී සියයට 44.7 කින් වැඩි වූ අතර, සමස්ත බදු නොවන ආදායම තුළ ලාභ හා ලාභාංශ 2009 දී සියයට 39.6 සිට 2010 දී සියයට 50 දක්වා වැඩි විය. 2010 වසරේ වෙළෙඳපොළේ පැවැති පහළ පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් ගෙන 2010 දී පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 8 දක්වා සියයට 11.3 කින් අඩු විය.

ප්‍රදාන

විදේශ ප්‍රදාන ලැබීම් අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවය තවදුරටත් පැවතෙමින් 2010 වසරේ දී ලැබුණ විදේශ ප්‍රදාන රුපියල් බිලියන 16.9 දක්වා සියයට 34.8 කින් අඩු විය. ශ්‍රී ලංකාව මධ්‍ය ආදායම් ලබන රටක තත්ත්වය කරා ක්‍රමයෙන් පිවිසීම සහ බොහොමයක් යුරෝපීය රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැටලු හේතුවෙන් ගෙන එම රටවලින් ලැබෙන ප්‍රදාන අඩුවීම 2010 වසරේ දී විදේශ ප්‍රදාන අඩුවීමට දායක විය. විදේශ ප්‍රදාන ප්‍රධාන වශයෙන්ම බහුපාර්ශ්වීය ආධාර වූ අතර එය 2010 වසරේ ලද මුළු ප්‍රදානවලින් සියයට 67.1 ක් විය.

විදේශීය හා ශුද්ධ ණය දීම

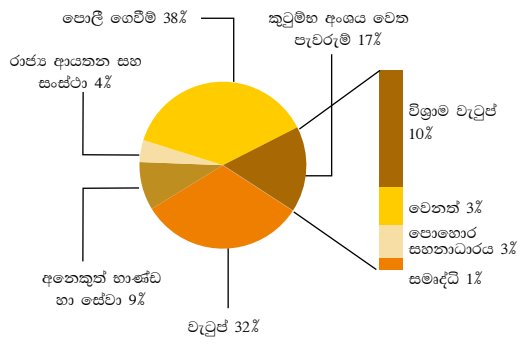
ප්‍රාග්ධන විදේශීය අවශ්‍ය මට්ටමේ රඳවා ගනිමින් පුනරාවර්තන විදේශීය පාලනය කිරීමට රජය ගත් ප්‍රයත්නයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මුළු විදේශීය හා ශුද්ධ ණය දීම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 දී සියයට 24.9 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 22.9 දක්වා අඩු විය. මුළු විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම ප්‍රතිශත අංක 2 කින් අඩුවීම, පුනරාවර්තන විදේශීය ප්‍රතිශත අංක 1.5 කින් අඩුවීමෙන් ප්‍රාග්ධන විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම ප්‍රතිශත අංක 0.5 කින් අඩුවීමෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි. කෙසේ වෙතත්, මුළු විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,280.2 දක්වා සියයට 6.5 කින් නාමික වශයෙන් වැඩි විය.

6.3 සංඛ්‍යා සටහන ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම

ශීර්ෂය	2009		2010	
	අනුමත ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික	අනුමත ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික
රුපියල් බිලියන				
වර්තන විදේශීය	879,575	928,339	937,094	1,017,155
භාණ්ඩ හා සේවා විදේශීය	379,731	388,246	388,286	455,686
එයින් වැටුප් හා වේතන	271,229	296,710	300,558	344,023
පොලී ගෙවීම්	309,675	337,207	352,592	353,928
විදේශීය දේශීය	35,698	40,480	55,464	44,528
දේශීය	273,978	296,727	297,127	309,400
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	190,168	202,886	196,216	207,541
එයින් කුටුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	148,993	160,561	156,194	165,182
සමෘද්ධි	9,267	9,300	9,241	9,300
විශ්‍රාම වැටුප්	85,139	93,000	90,995	98,000
පොහොර සහනාධාර	26,935	30,000	26,028	20,000
අනෙකුත්	27,652	28,261	29,931	37,882
ප්‍රාග්ධන විදේශීය	277,416	304,307	302,087	351,899
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	143,590	170,249	158,488	199,579
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	133,826	143,482	143,599	168,975
උාණ විදේශීය සඳහා වෙන් කිරීම්	-	-9,424	-	-16,654
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණය දීම	44,936	46,907	41,025	50,609
මුළු විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම	1,201,927	1,279,553	1,280,205	1,419,663
ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
වර්තන විදේශීය	18.2	16.9	16.7	16.1
භාණ්ඩ හා සේවා විදේශීය	7.9	7.1	6.9	7.2
එයින් වැටුප් හා වේතන	5.6	5.4	5.4	5.4
පොලී ගෙවීම්	6.4	6.1	6.3	5.6
විදේශීය දේශීය	0.7	0.7	1.0	0.7
දේශීය	5.7	5.4	5.3	4.9
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	3.9	3.7	3.5	3.3
එයින් කුටුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	3.1	2.9	2.8	2.6
සමෘද්ධි	0.2	0.2	0.2	0.1
විශ්‍රාම වැටුප්	1.8	1.7	1.6	1.5
පොහොර සහනාධාර	0.6	0.5	0.5	0.3
අනෙකුත්	0.6	0.5	0.5	0.6
ප්‍රාග්ධන විදේශීය	5.7	5.5	5.4	5.6
මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්	3.0	3.1	2.8	3.1
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	2.8	2.6	2.6	2.7
උාණ විදේශීය සඳහා වෙන් කිරීම්	-	-0.2	-	-0.3
ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණය දීම	0.9	0.9	0.7	0.8
මුළු විදේශීය සහ ශුද්ධ ණය දීම	24.9	23.3	22.9	22.4

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

6.2 රජය සටහන වර්තන විදේශීය සංයුතිය - 2010

පුනරාවර්තන විදේශීය තාර්කිකරණය කිරීමේ රජයේ ප්‍රයත්නය පිළිබිඹු කරමින් ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් පුනරාවර්තන විදේශීය 2009 වසරේ පැවැති සියයට 18.2 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 16.7 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. වැටුප් හා වේතන, විශ්‍රාම වැටුප් හා පොලී ගෙවීම්වල සිදු වූ වැඩිවීම් හේතුවෙන් 2010 වසරේ දී පුනරාවර්තන විදේශීය රුපියල් බිලියන 937.1 දක්වා සියයට 6.5 කින් නාමික වශයෙන් වැඩි විය. ආරක්ෂක කටයුතු හා සම්බන්ධ මිල දී ගැනීම්වල විදේශීය පහළ යාම පුනරාවර්තන විදේශීය නාමික වැඩිවීම අවම මට්ටමක රඳවා ගැනීමට උපකාරී විය.

පළාත් සභාවලට අනුයුක්ත සේවකයන් ද ඇතුළත්ව රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් හා වේතන 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 300.6 ක් දක්වා සියයට 10.8 කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවද, එය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 වසරේ පැවැති සියයට 5.6 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 5.4 දක්වා අඩු විය. 2010 වසරේ දී වැටුප් හා වේතන සමස්ත පුනරාවර්තන විදේශීය සියයට 32 ක් වූ අතර, එය 2009 වසරේ පැවැති සියයට 31 ට සාපේක්ෂව සුළු වැඩිවීමකි. 2010 ජනවාරි සිට රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන්ගේ ජීවන විදේශීය දීමනාව රුපියල් 5,250 දක්වා රුපියල් 750 කින් වැඩිවීමත්, 2009 නොවැම්බර් සිට ආරක්ෂක අංශයේ සාමාජිකයින් සඳහා රුපියල් 1,000 ක විශේෂ දීමනාවක් හා ක්‍රියාත්මක අවදානම් දීමනාව ආරක්ෂක අංශයේ සියලුම සාමාජිකයින් සඳහා ලබාදීමත් 2010 වසරේ දී වැටුප් හා වේතනවල නාමික ඉහළයාමට බලපාන ලදී.

2010 වසරේ දී පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 352.6 දක්වා සියයට 13.9 කින් නාමික වශයෙන් ඉහළ ගිය ද, 2009 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 45.7 ක වැඩිවීමට සාපේක්ෂව මෙය ඉතා අඩු අගයකි. මේ

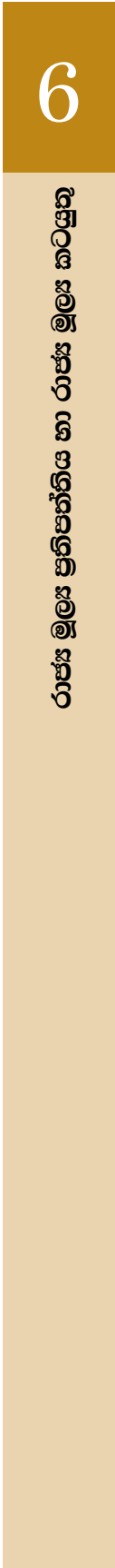
අනුව, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පොලී ගෙවීම් පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 6.4 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 6.3 දක්වා අඩු විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදායීතා අනුපාතයේ පහළ වැටීමත්, ඉහළ පිරිවැයක් සහිත දේශීය ණය වල සිට අඩු පිරිවැයකින් යුත් විදේශීය ණය වෙත යොමු වීමෙන් ණය ප්‍රමාණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට රජය ගත් ක්‍රියාමාර්ගත් 2010 වසර තුළ දී පොලී වියදම් පාලනය කිරීමට උපකාරී විය. දේශීය ණය මත වූ සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය පසුගිය වසරේ වූ සියයට 12.8 සිට සියයට 12.4 දක්වා 2010 වසරේ දී පහළ ගිය ද, නොපිය වූ දේශීය ණය ප්‍රමාණය 2009 වසරේ දී සියයට 12 කින් ඉහළ යාම හේතුවෙන් 2010 වසරේ දී දේශීය ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 297.1 දක්වා සියයට 8.4 කින් වැඩි විය. දේශීය ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් මුළු පොලී වියදමින් සියයට 84 ක් විය. මේ අතර, 2010 වසරේ දී විදේශ ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 55.5 දක්වා සියයට 55.4 කින් වැඩි විය. 2009 වසරේ දී විදේශීය ණය ප්‍රමාණය සියයට 22 කින් ඉහළ යාමත්, එම වසරේ දී මුළු විදේශීය ණයවල අඩංගු වාණිජ ණය ප්‍රතිශතය ඉහළ යාම හේතුවෙන් විදේශ ණය මත වූ සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය පෙර වසරේ පැවති සියයට 2.5 සිට 2010 දී සියයට 3.2 දක්වා වැඩිවීමත් මේ සඳහා හේතු විය.

රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත කරන ලද පැවරුම්වල පහළ වැටීමක් සිදුවූව ද, කුටුම්භ හා රාජ්‍ය ආයතන වෙත කරන ලද පැවරුම්වල වැඩිවීම හේතුවෙන් 2010 වසරේ දී වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර රුපියල් බිලියන 196.2 ක් දක්වා සියයට 3.2 කින් වැඩි විය. වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ වූ සියයට 3.9 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 3.5 දක්වා අඩු විය. කුටුම්භ අංශය වෙත කරන ලද වර්තන පැවරුම් රුපියල් බිලියන 156.2 ක් දක්වා සියයට 4.8 කින් වැඩි වූ අතර, එය 2010 වසරේ වූ සමස්ත වර්තන පැවරුම්වලින් සියයට 80 කි. 2010 වසරේ දී විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීම්, කුටුම්භ වෙත වූ වර්තන පැවරුම්වලින් සියයට 58 ක් වූ අතර, එය රුපියල් බිලියන 91 ක් දක්වා සියයට 7 කින් වැඩි විය. 2010 ජනවාරි සිට විශ්‍රාමිකයන් සඳහා ගෙවන ලද ජීවන වියදම් දීමනාව රුපියල් 2,375 දක්වා රුපියල් 375 කින් ඉහළ නැංවීමත්, 16,366 ක පමණ විශ්‍රාමිකයින් ප්‍රමාණයක් වසර තුළ දී එකතුවීමත් මෙම වැඩිවීමට හේතු විය. පොහොර සහනාධාරය (රුපියල් බිලියන 26), සමෘද්ධි වැඩසටහන (රුපියල් බිලියන 9), ආබාධිත රණවිරුවන් සඳහා වූ සුභසාධන වැඩසටහන් (රුපියල් බිලියන 10) මෙන්ම නොමිලේ පාසල් පෙළපොත් හා නිල ඇඳුම් ලබාදීම සහ පාසල් පෝෂණ වැඩසටහන වැනි පාසල්

සිසුන් උදෙසා වූ වැඩසටහන් යනාදිය මෙම වසරේ දී කුටුම්භ අංශය වෙත කරන ලද අනෙකුත් ප්‍රධාන පැවරුම් වේ. රාජ්‍ය ආයතන වෙත ලබාදුන් වර්තන පැවරුම් රුපියල් බිලියන 27.7 දක්වා සියයට 2.3 කින් ඉහළ ගිය අතර, එය 2010 වසරේ සමස්ත වර්තන පැවරුම්වලින් සියයට 14 කි. විශේෂයෙන්ම අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍යය හා ප්‍රජා සේවා යන අංශ ඇතුළුව ආර්ථික සේවා හා සමාජ සේවාවන්ට අදාළ රාජ්‍ය ආයතනවලට ලබාදුන් පැවරුම් ඉහළ ගිය අතර, සිවිල් පරිපාලනයට අදාළ ආයතනවලට ලබාදුන් පැවරුම් සුළු වශයෙන් අඩු විය. රාජ්‍ය සංස්ථාවලට වූ වර්තන පැවරුම් රුපියල් බිලියන 12.4 දක්වා සියයට 12.5 කින් අඩු වූ අතර, එය 2010 වසරේ සමස්ත වර්තන පැවරුම්වලින් සියයට 6 කි. මෙම අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිය තඩත්තු වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමට පියවර ගැනීම හේතුවෙන් එහි මෙහෙයුම් අලාභවල සිදුවූ අඩුවීමයි.

යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘති වේගවත් කිරීම කෙරෙහි රජයේ කැපවීම පෙන්නුම් කරමින් 2010 වසරේ දී ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම රුපියල් බිලියන 343.1 දක්වා සියයට 6.4 කින් වැඩි විය. 2010 දී රාජ්‍ය ආයෝජන ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2009 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 6.8 ට සාපේක්ෂව සියයට 6.4 දක්වා අඩු වුවද එය රුපියල් බිලියන 356.5 දක්වා සියයට 7.9 කින් වැඩි විය. මේ අනුව, පසුගිය වසර කිහිපයේ දී රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි වූ ප්‍රවණතාවය තවදුරටත් පැවතුණු අතර, ජාතික ආර්ථිකයට රාජ්‍ය ආයෝජන මගින් ලැබෙන දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ ගැන සලකා බලා ඒ සම්බන්ධයෙන් වියදම් දැරීමට රජයේ වූ දැඩි කැපවීම මෙයට හේතු විය. 2010 වසරේ දී මූර්ත වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම සඳහා වූ වියදම් රුපියල් බිලියන 158.5 දක්වා සියයට 10.4 කින් වැඩි වූ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් රාජ්‍ය ආයතනවලට කරන ලද පැවරුම් ඉහළයාම හේතුවෙන් (සියයට 9.8) ප්‍රාග්ධන පැවරුම් රුපියල් බිලියන 143.6 දක්වා සියයට 7.3 කින් වැඩි විය.

2010 වසරේ රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන, උපායමාර්ගික වශයෙන් වැදගත් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා යොමු වූ ව්‍යාපෘතිවලට මෙන්ම නාගරික-ග්‍රාමීය බෙදීම අඩුකිරීමට උපකාරී වන ව්‍යාපෘති කෙරෙහි ද යොමු විය. රජයේ ආයෝජන වැඩසටහනේ ප්‍රධාන කොටස වශයෙන් ආර්ථික සේවාවල රාජ්‍ය ආයෝජන තවදුරටත් පැවතුන අතර, එය 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 278.8 දක්වා පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 8.7 කින් වැඩි විය. වරාය, ප්‍රවාහන, සන්නිවේදන, බලශක්ති, ජල සම්පාදන, කෘෂිකර්ම සහ වාරිමාර්ග යන

6.4 සංඛ්‍යා සටහන

කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය

ශීර්ෂය	2009		2010	
	අනුමත අයවැය	අනුමත අයවැය	තාවකාලික අනුමත	2011 අනුමත අයවැය
රුපියල් මිලියන				
වර්තන වියදම	879,575	928,339	937,094	1,017,155
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	224,281	225,766	228,136	256,745
සිවිල් පරිපාලනය	37,123	39,440	37,895	42,236
ආරක්‍ෂක කටයුතු	144,884	142,348	145,243	163,486
පොදු නීතිය හා ආරක්‍ෂාව	42,274	43,978	44,998	51,024
සමාජ සේවා	260,071	274,668	267,636	306,506
අධ්‍යාපනය	82,414	84,876	85,195	99,278
සෞඛ්‍යය	58,789	60,802	60,506	70,788
සුඛසාධන	105,017	114,091	107,690	121,172
ප්‍රජා සේවා	13,852	14,899	14,245	15,269
ආර්ථික සේවා	85,188	87,496	85,440	97,476
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	43,967	45,402	44,081	51,678
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	3,429	3,599	3,492	4,125
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	31,068	31,517	31,246	33,856
වෙනත්	6,724	6,978	6,621	7,817
අනෙකුත්	310,035	340,409	355,882	356,427
එයින් පොලී ගෙවීම	309,675	337,207	352,592	353,928
ප්‍රාග්ධන වියදම සහ ණය දීම	330,448	361,213	356,519	413,546
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	20,094	22,474	21,510	24,897
සිවිල් පරිපාලනය	18,686	21,133	20,212	23,657
පොදු නීතිය හා ආරක්‍ෂාව	1,409	1,341	1,298	1,240
සමාජ සේවා	53,938	60,393	56,205	69,122
අධ්‍යාපනය	18,092	19,000	19,053	21,129
සෞඛ්‍යය	12,664	14,146	13,329	16,939
නිවාස	5,291	6,106	5,489	9,237
ප්‍රජා සේවා	17,891	21,141	18,334	21,817
ආර්ථික සේවා	256,411	287,670	278,803	335,721
කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග	22,105	30,090	24,865	40,521
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	59,983	67,909	66,569	75,537
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	139,104	164,360	165,505	182,781
වෙනත්	35,219	25,312	21,804	36,881
අනෙකුත්	5	100	1	460
උණ වියදම්	-	-9,424	-	-16,654
මුළු වියදම හා ණය දීම	1,210,023	1,289,553	1,293,613	1,430,701
ද.දේ.නියෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5.1	4.5	4.5	4.4
සමාජ සේවා	6.5	6.1	5.8	5.9
ආර්ථික සේවා	7.1	6.8	6.5	6.8
අනෙකුත්	6.4	6.2	6.4	5.6
එයින් පොලී ගෙවීම	6.4	6.1	6.3	5.6
මුළු වියදම හා ණය දීම	25.1	23.5	23.1	22.6

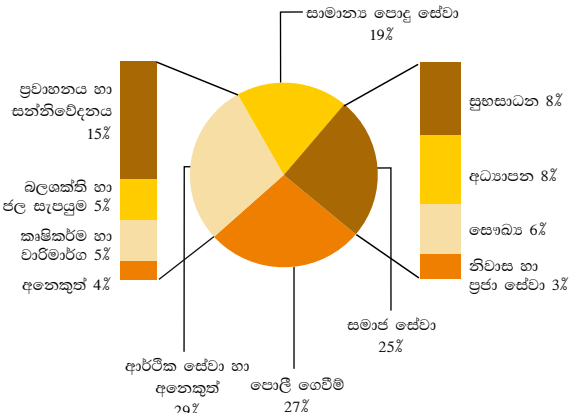
මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

අංශවල ආයෝජන මෙහි ඇතුළත් විය. ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් වීම හා සමතුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සඳහා දායක වන අතරම ජාතික ඒකාබද්ධතාවය සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථා විවර වන බැවින් රටේ මාර්ග පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛතාවයක් ලබා දීම රජයේ ප්‍රයත්නය වේ. ඒ අනුව, කොළඹ-කටුනායක අධිවේගී මාර්ගය, කොළඹ පිටත වට රවුම් මාර්ගය, දකුණු අධිවේගී මාර්ගය, ත්‍රිකුණාමලය ඒකාබද්ධ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘතිය, ජාතික මහා මාර්ග අංශ ව්‍යාපෘතිය, මාර්ග හා පාලම් නඩත්තු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සහ මහනැගුම ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධන වැඩ සටහන

යනාදී ප්‍රවාහනය සම්බන්ධ ප්‍රධාන රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන්, මහා මාර්ග පද්ධතිය සංවර්ධනය සඳහා 2010 වසරේ දී කරන ලද ව්‍යාපෘතිවලින් සමහරක් විය. ප්‍රවාහන සේවා වැඩි දියුණු කිරීමේ රජයේ ප්‍රතිපත්තියට සමගාමීව රටෙහි දුම්රිය පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය දීර්ඝ කිරීම සහ යථාතත්වයට පත් කිරීම මෙන්ම නව දුම්රිය බලවේග කට්ටල, දුම්රිය එන්ජින් සහ දුම්රිය මැදිරි මිල දී ගැනීම පිණිස ආයෝජන සිදුකරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව නාවික/සාගර මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස ස්ථානගත කිරීමේ රජයේ දැක්මට අනුව, හම්බන්තොට වරාය ව්‍යාපෘතිය සහ කොළඹ දකුණු වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය වැනි සැලකිය යුතු ආයෝජන කිහිපයක්ම වරායන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා 2010 වසරේ දී සිදුකරන ලදී.

2010 වසරේ දී සමාජ සේවා සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජන රුපියල් බිලියන 56.2 දක්වා සියයට 4.2 කින් වැඩි වූ අතර, එයින් රුපියල් බිලියන 19.1 ක් අධ්‍යාපනය සඳහා ද රුපියල් බිලියන 13.3 ක් සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා ද විය. අධ්‍යාපනය සඳහා වූ ආයෝජන අධ්‍යාපන යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම හා යළි නගාසිටුවීම, ද්විතීය අධ්‍යාපනය නවීකරණය, පුහුණු කිරීම් හා හැකියා වර්ධනය, ආරක්ෂක සේවා විද්‍යාලය ඇතුළු හඳුනාගත් පාසල් සංවර්ධනය, උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මකභාවය හා අදාලත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සහ උසස් තාක්ෂණික අධ්‍යාපනය නගාසිටුවීම හා වැඩි දියුණු කිරීම යන අංශ කෙරෙහි යොමු විය. සෞඛ්‍ය අංශය සඳහා වූ රජයේ ආයෝජන රෝහල් පුනරුත්ථාපනය හා වැඩි දියුණු කිරීම, සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධනය හා රෝග නිවාරණය මෙන්ම බෝවන හා බෝ නොවන රෝග පාලනය යන අංශ කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් යොමු විය.

6.3 රජය සටහන **කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය - 2010**

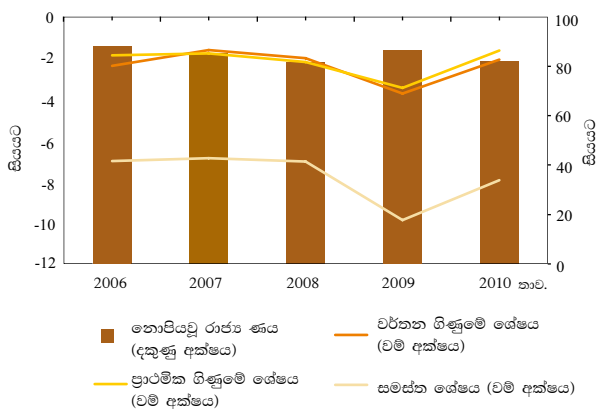

සමතුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් සඳහා වූ රජයේ කැපවීම 2010 වසරේදී ද අඛණ්ඩව පැවතුණි. මේ අනුව, ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය මගින් විවිධ සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. ගමනාගුම වැඩසටහන සහ අඩු සංවර්ධිත ප්‍රදේශවල යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන වැඩසටහන වැනි ප්‍රධාන රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන් සඳහා වූ වියදම පිළිවෙළින් රුපියල් බිලියන 13 ක් සහ රුපියල් බිලියන 8 ක් විය. තවද, සෑම පළාතකම ඇති අන්‍යෝන්‍යව සහ ඒවායෙහි විවිධ වූ සම්පත් සහ විභවතාවයන් හඳුනාගනිමින් රටේ සෑම පළාතකම විශේෂිත පළාත් සංවර්ධන වැඩසටහන් ආරම්භ කරන ලදී.

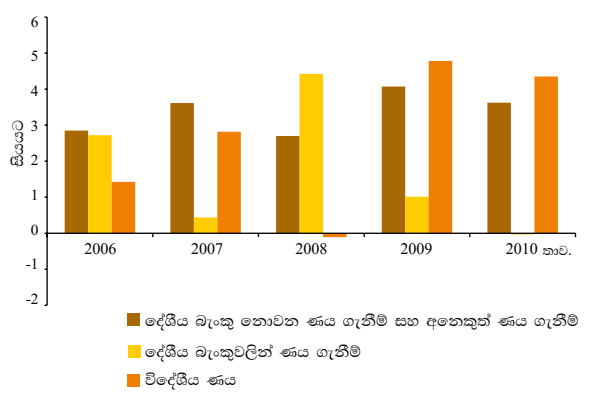
ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන්

රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2010 වසරේ දී මූලිකව ඇස්තමේන්තුගත සියයට 8 ක මට්ටම තුළ රඳවා ගනිමින් පෙර වසරෙහි ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පැවති සියයට 9.9 සිට සියයට 7.9 දක්වා අඩු විය. රජයේ ආදායම් මෙන්ම රජයේ වියදම් අංශයේ ද යහපත් ප්‍රවණතාවයන් මෙම සැලකිය යුතු වර්ධනයට ඉවහල් වී ඇත. ඒ අනුව, රජයේ අයවැය හිඟය මෙන්ම රජයේ මූල්‍යන අවශ්‍යතාවය අඩු කරමින්, රජයේ ආදායම ඉලක්ක ගත මට්ටම ඉක්මවා ගිය අතර, මූලික අයවැය ප්‍රතිපාදන තුළ රජයේ වියදම් පවත්වා ගන්නා ලදී. අනෙකුත් රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශකයන් මගින් ද රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයෙහි මෙම යහපත් ප්‍රවණතාවය පිළිබිඹු විය. රජයේ නිර්-ඉතුරුම් පිළිබිඹු කෙරෙන වර්තන ගිණුමේ හිඟය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස

6.4 රජය සටහන ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශක (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

6.5 රජය සටහන අයවැය හිඟය මූල්‍යනය (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

2009 වසරෙහි පැවති සියයට 3.7 සිට සියයට 2.1 දක්වා පහත වැටුණු අතර, එය 2010 වසරෙහි ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ඉලක්කගත මට්ටම වූ සියයට 2 ට වඩා සුළු වශයෙන් වැඩි විය. තවද, පොලී ගෙවීම් පෙර වසරවල අයවැය හිඟයන්හි ප්‍රමාණය මගින් තීරණය කෙරෙන බැවින් පොලී ගෙවීම් ඉවත් කර 2010 වසරට අදාළ මූල්‍ය හිඟය පිළිබිඹු කෙරෙන ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය සලකා බැලීමේ දී එය, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වසරෙහි පැවති සියයට 3.5 ක මට්ටමට මෙන්ම 2010 වසරෙහි ඉලක්කගත මට්ටම වූ 1.8 ට සාපේක්ෂව සියයට 1.7 දක්වා අඩු විය.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම

2010 වසර තුළ දී අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා විදේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ලද දායකත්වය ඉහළයාම නිසා දේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ණය ලබාගැනීම අඩු විය. මේ අනුව, මුළු මූල්‍යන අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 55 ක් සඳහා විදේශීය මූලාශ්‍ර දායක වූ අතර, ඉතිරිය දේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් මූල්‍යනය කරන ලදී. ඒ අනුව, විදේශ මූල්‍යනය මූලිකව ඇස්තමේන්තුගත රුපියල් බිලියන 158 ක ප්‍රමාණය සමග සසඳා බැලීමේ දී රුපියල් බිලියන 243.8 ක් වූ අතර දේශීය මූල්‍යනය මූලිකව ඇස්තමේන්තුගත රුපියල් බිලියන 280.8 ක ප්‍රමාණය සමග සසඳා බැලීමේ දී රුපියල් බිලියන 201.3 ක් විය.

දේශීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේ සංයුතිය සලකා බලන විට, 2010 වසර තුළ රජය සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ බැංකු නොවන මූලාශ්‍රයන් මත රඳා පැවතුණි. ඒ අනුව, බැංකු නොවන අංශයෙන් ලද සමස්ත ණය ප්‍රමාණය මූලිකව ඇස්තමේන්තුගත රුපියල් බිලියන 235.8 ක ප්‍රමාණය සහ 2009 වසරෙහි

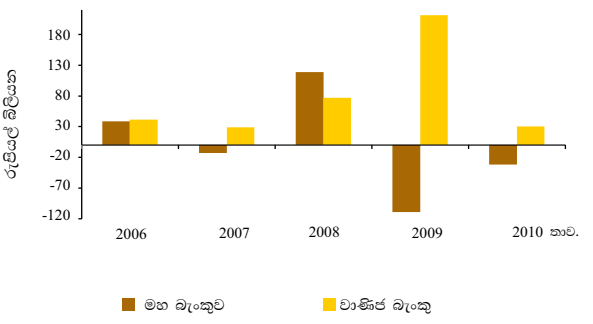
ශීර්ෂය	දේශීය ණයගැනීමේ මූලාශ්‍ර			
	2007	2008	2009	2010 තාවකාලික
ණය උපකරණ අනුව	127.7	314.3	245.6	201.3
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (අ)	52.8	192.4	201.9	140.4
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (ආ)	37.1	69.8	49.0	82.8
රුපියල් ණය	10.3	-1.5	-17.7	-24.6
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	23.6	65.5	7.6	11.1
මහ බැංකු තාවකාලික අත්තිකාරම්	11.7	15.6	-2.4	4.0
අනෙකුත්	-7.8	-27.5	7.1	-12.4
ආයතන අනුව	127.7	314.3	245.6	201.3
බැංකු	15.8	195.2	49.0	-1.9
බැංකු නොවන	112.0	119.0	196.5	203.2

මූලයන් : මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) විදේශීය ආයෝජකයින් වෙත 2007 වසරේ සිට නිකුත් කරන ලද සහ විදේශීයන්හි වෙසෙන ශ්‍රී ලාංකිකයින් හා විදේශගත ශ්‍රී ලාංකික ශ්‍රමිකයින්ට 2009 සිට නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වටිනාකම් ඇතුළත් නොවේ.
(ආ) විදේශීය ආයෝජකයින් වෙත 2008 වසරේ සිට නිකුත් කරන ලද සහ විදේශීයන්හි වෙසෙන ශ්‍රී ලාංකිකයින් හා විදේශගත ශ්‍රී ලාංකික ශ්‍රමිකයින්ට 2009 සිට නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වටිනාකම් ඇතුළත් නොවේ.

බැංකු නොවන අංශයෙන් ලද සමස්ත ණය ප්‍රමාණය වන රුපියල් බිලියන 196.5 ක ප්‍රමාණය සමග සසඳා බැලීමේ දී රුපියල් බිලියන 203.2 ක් විය. එමෙන්ම, බැංකු අංශයෙන් ලබාගන්නා ලද ණය ප්‍රමාණය මූලිකව ඇස්තමේන්තුගත රුපියල් බිලියන 45 ක ප්‍රමාණය සහ 2009 වසරෙහි බැංකු අංශයෙන් ලද සම්පූර්ණ ණය ප්‍රමාණය වන රුපියල් බිලියන 49 ක ප්‍රමාණය සමග සසඳා බැලීමේ දී, 2010 වසර තුළ රුපියල් බිලියන 1.9 ක ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීමක් වාර්තා විය. මෙම ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීම මහ බැංකුව වෙත සිදු කරන ලද රුපියල් බිලියන 32.1 ක ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීම් සහ වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගන්නා ලද රුපියල් බිලියන 30.2 ක ශුද්ධ ණය ගැනීම්වල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය. ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන්

6.6 රජය සටහන බැංකු ණය මූලාශ්‍ර

ලද අරමුදල් මගින් බැංකු අංශයෙන් ලද ඇතැම් ඉහළ පිරිවැයකින් යුත් ණය ආපසු ගෙවීමට රජයට හැකි විය. ඒ අනුව, ලංකා බැංකුවෙහි අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයෙන් එ.ජ.ඩොලර්වලින් ලබාගත් ණය (රුපියල් බිලියන 4.7 ක්), එම බැංකුවෙන්ම ආනයන බිල්පත් මගින් ලබාගත් ණය (රුපියල් බිලියන 8.6 ක්) මෙන්ම රාජ්‍ය වාණිජ බැංකු දෙකෙන් බැංකු අයිරා පහසුකම් යටතේ ලබාගත් ණයවලින් කොටසක් (රුපියල් බිලියන 43.1 ක්) ආපසු ගෙවන ලදී. මෙයට අමතරව මෙම අරමුදල් මගින් මහ බැංකුව වෙනැති භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් රුපියල් බිලියන 55.1 ක් නියමිත කාලයට පෙර ගෙවා නිම කරන ලදී. බැංකු අංශයෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමෙන් ඉවත්වීම රාජ්‍ය අයවැය මූල්‍යනය තුළින් ඇති වන උද්ධමනාත්මක බලපෑම් අඩුවීමට හේතුවන බැවින්, මෙය යහපත් ප්‍රචණතාවයකි.

රාජ්‍ය ණය රැස්කිරීමේ ක්‍රමෝපාය අනුව දේශීය මූල්‍යනයේ දී වඩාත් වෙළෙඳපොළ පදනම්කරගත් ණය උපකරණ වෙත යොමු වීම හේතුවෙන් රජය පෙර වසරවල දී මෙන්ම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කෙරෙහි වඩාත් රඳා පැවතුණි. ඒ අනුව, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් ලබාගන්නා ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 82.8 ක් වූ අතර, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ලබාගන්නා ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 140.4 ක් විය. එමෙන්ම, රුපියල් ණය සඳහා ශුද්ධ ආපසු ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 24.6 ක් ද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මගින් ලබාගන්නා ලද ශුද්ධ ණය ගැනීම් රුපියල් බිලියන 11.1 ක් ද විය. මෙයට අමතරව, ඉහළ පිරිවැයක් සහිත කෙටිකාලීන ණය පියවීමත් සමග අනෙකුත් මූලාශ්‍රවලින් ලබාගන්නා ලද ණය සම්බන්ධයෙන් රුපියල් බිලියන 8.4 ක ශුද්ධ ණය ආපසු ගෙවීමක් වාර්තා විය.

විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ලබාගන්නා ලද දේශීය ණය ප්‍රමාණය සලකා බැලීමේදී 2009 වසරේදී ණය ආපසු ගෙවීමක් වාර්තා වුවද, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩි වීම හේතුවෙන් 2010 වසර තුළදී එම ණය වැඩි විය. ඒ අනුව, 2010 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මගින් ලබාගන්නා ලද දළ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 71.2 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 628 ක්) වූ අතර ණය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 60.1 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 530 ක්) විය. 2010 වසර තුළ දී අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයන්හි ලබාගත් ණයවලින් රුපියල් බිලියන 6.8 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 60.5 ක්) ආපසු ගෙවන ලද අතර, අක්වෙරළ බැංකු ඒකක මගින්

ණය ගැනීම් සිදු නොකරන ලදී. ඒ අනුව, 2010 වසරේ දී විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ලබා ගන්නා ලද ශුද්ධ දේශීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 4.3 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 37.5 ක්) විය.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විදේශීය මූල්‍යයන්හි ආයතනය 2009 වසරෙහි වූ මුළු මූල්‍යන අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 48 ක ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2010 වසරේ දී සියයට 55 දක්වා ඉහළ යන ලදී. ඒ අනුව, 2010 වසරේ දී විදේශීය මූල්‍යයන්ගෙන් ලබාගත් දළ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 328 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,913 ක්) වූ අතර, මුළු විදේශීය ශුද්ධ ණය ගැනුම් රුපියල් බිලියන 244 ක් විය. 2010 වසරෙහි මුළු විදේශීය දළ ණය ගැනුම්වලින් සහනදායී පදනම යටතේ ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය පසුගිය වසරෙහි වූ සියයට 21.7 (රුපියල් බිලියන 77 ක්) සමග සසඳන විට සියයට 17.8 ක් (රුපියල් බිලියන 58.4 ක්) වූ අතර, ඉතිරිය සහනදායී නොවන පදනම යටතේ ලබාගන්නා ලදී. ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද අරමුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 112 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,000 ක්) වූ අතර, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදුකර ඇති විදේශීය දළ ආයෝජන පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 15.8 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 140 ක්) සහ රුපියල් බිලියන 36.2 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 320 ක්) විය. ද්විපාර්ශ්වීය සහ බහුපාර්ශ්වීය සංවර්ධන හවුල්කරුවන්ගෙන් ලද ව්‍යාපෘති ණය ප්‍රමාණය මුළු විදේශීය ණයවලින් සියයට 50 ක් විය. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ජපානය සහ චීනය ව්‍යාපෘති ණය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ආයතන වී ඇත. විදේශීය මූල්‍යනය ඉහළ යාම, අයවැය හිඟය පියවා ගැනීමේ දී දේශීය වෙළෙඳපොළට ඇතිවන පීඩනය අඩු කිරීමට සහ පෞද්ගලික අංශයට ණය ලබා ගැනීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා ඉහළ යාමට ද උපකාරී විය.

6.4 උප රාජ්‍ය ආයතනවල අයවැය කටයුතු

උප රාජ්‍ය ආයතනවල ප්‍රතිපත්ති දිශාව හා ක්‍රියාමාර්ග

2010 වසරේදී ද පළාත් පාලන සහ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය විසින් උප රාජ්‍ය ආයතනවල කටයුතු සම්පව සම්බන්ධීකරණය කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ උප රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතිය පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන ආයතනවලින් සමන්විත වේ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන සංශෝධනය යටතේ පළාත් සභා 9 ක් පිහිටුවා ඇත. 2010 වසර අවසානය

වන විට පළාත් පාලන ආයතන පද්ධතිය මහ නගර සභා 18 ක්, නගර සභා 42 ක් සහ ප්‍රාදේශීය සභා 270 ක් වශයෙන් ආයතන 330 කින් සමන්විත විය. පෙර වසරවල දී මෙන්ම උප රාජ්‍ය ආයතනවල අයවැය අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා වූ ප්‍රතිපාදන, මුදල් කොමිසන් සභාවේ නිර්දේශ පරිදි මධ්‍යම රජය විසින් ලබා දෙන ලදී.

පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතනවලට මග පෙන්වීම සහ සහාය සැපයීමේ අරමුණ ඇතිව පළාත් පාලන සහ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය විසින් කළමනාකරණය, සංවර්ධනය සහ ප්‍රතිසංස්කරණය යන අංශ ආවරණය වන පරිදි වූ විවිධ වැඩසටහන් 2010 වසරේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. පළාත් පාලන ආයතන පාලන ව්‍යවස්ථාවන් සඳහා සංශෝධන කෙටුම්පත් කිරීම, පළාත් පාලන ඡන්ද විමසීම් ආඥා පනත පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතන පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීම, පළාත් යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, නීති සහාය සැපයීම, සහ කසළ කළමනාකරණය, ඩෙංගු මර්ධන ව්‍යාපාරය සහ ගිනි හා ජීවිත ගලවා ගැනීමේ සේවාව වැනි සේවා ප්‍රවර්ධනය කිරීම පළාත් පාලන සහ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය විසින් 2010 වසරේ දී කරන ලද කාර්යභාරයන්ගෙන් සමහරක් වේ. තවද, පසුගාමී පළාත් පාලන ආයතන වෙත මූල්‍ය පහසුකම්, කළමනාකරණය හා ආයතනික සහාය යන අංශවලින් විශේෂ සහයෝගයන් ලබාදෙන ලදී.

2010 වසර තුළ පළාත් පාලන සහ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය මගින් සහාය ලබාදුන් ප්‍රධානතම ක්ෂේත්‍රය වූයේ මාර්ග සංවර්ධනයයි. ප්‍රධාන මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා සහය දීමට අතිරේකව පළාත් මාර්ග සංවර්ධනය සඳහා විස්තරාත්මක සැලසුම් සකස් කිරීමට සහ ඒ සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීමට අමාත්‍යාංශය මගින් විශේෂ ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරන ලදී. තවද, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩනිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව යන ආයතනවල තාක්ෂණික සහ උපදේශනාත්මක සහාය ලබා ගනිමින් සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ නගර සංවර්ධන ව්‍යාපෘති 2010 වසරේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය, කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීම සහ පළාත් පාලන ආයතනවල යහ පාලනය තහවුරු කිරීම මගින් පළාත් පාලන ආයතන ශක්තිමත් කිරීම පිණිස 2010 වසරේ දී අඛණ්ඩව වැඩසටහන්වල නිරත විය.

සමතුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව මුදල් කොමසන් සභාව පළාත් සභා සහ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් සමග සමීප සබඳතාවයකින් යුතුව 2010 වසරේදී සිය කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. මුදල් කොමසන් සභාව පළාත් සභා තුළ ප්‍රතිඵල පාදක සැලසුම්කරණය හා අධීක්ෂණය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා ආයතනික හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහනක් 2010 වසරේ දී ආරම්භ කරන ලද අතර, ඒ යටතේ පළාත් සංවර්ධන සැලසුම්වලට ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුව අනුයුක්ත කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙම වැඩ පිළිවෙළ ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ වසර තුළ දී නිකුත් කරන ලදී.

බිම් මට්ටමේ පොදු ජනතාව කෙරෙහි බලපාන රටෙහි පාලනයට සම්බන්ධ වැදගත් ආයතන සමූහයක් ලෙස පළාත් පාලන ආයතන සිය කාර්යභාරය අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලැබීය. වරිපනම් බදු, බලපත්‍ර ගාස්තු, ව්‍යාපාර මත බදු, පවරා දී ඇති ආදායම් (දේපළ පැවරුම් බදු හා උසාවි දඩ) සහ මධ්‍යම රජයෙන් ලැබෙන පැවරුම් පළාත් පාලන ආයතනවල ආදායම් මූලාශ්‍රවලට ඇතුළත් වේ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වැනි සංශෝධනය යටතේ පැවරී ඇති බලතල අනුව දේපළ පැවරුම් බදු හා උසාවි දඩ වැනි පවරා ඇති ආදායම් එක්රැස් කිරීමේ දී පළාත් සභා පළාත් පාලන ආයතනවල නියෝජිතයෙකු ලෙස ක්‍රියා කරයි. පළාත් පාලන ආයතනවල වියදම්, වැටුප් හා වේතන මෙන්ම අනෙකුත් වර්තන හා ප්‍රාග්ධන වියදම්වලින් සමන්විත වේ.

2011 වසරේ ජනවාරි සිට පළාත් සභාවල ආදායම් ව්‍යුහය වෙනස් කෙරිණි. ඒ අනුව, තොග හා සිල්ලර වෙළෙඳාම මත වූ පළාත් සභා විසින් එකතු කරන ලද පිරිවැටුම් බද්ද ඉවත් කළ අතර එම ක්‍රියාකාරකම් ආවරණය වන පරිදි ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද පුළුල් කරන ලදී. ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්දෙන් ලැබෙන ආදායමෙන් තුනෙන් එකක් රජය විසින් පළාත් සභාවල ආදායම් ගිණුමට බැර කෙරෙනු ඇත. මෙයට අමතරව, මුද්දර බද්දෙන් ලැබෙන මුළු මුදල සහ මෝටර් වාහන ලියාපදිංචි කිරීමේ ගාස්තුවෙන් ලැබෙන ආදායමෙන් සියයට 70 ක් ද මෙම ගිණුමට බැර කෙරෙනු ඇත.

පළාත් සභාවල අයවැය කටයුතු

2010 වසරේ දී පළාත් සභාවල සමස්ත අයවැය කටයුතු පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව දියුණුවක් පෙන්නුම් කෙරිණි. පළාත් සභාවල මුළු ආදායම රුපියල් බිලියන 36.5 දක්වා සියයට 24 කින් වැඩි විය. දේශීය ආර්ථික කටයුතුවල පිබිදීමත් සමගම පිරිවැටුම් බද්ද, බලපත්‍ර

ශීර්ෂය	රුපියල් මිලියන තාවකාලික			
	2007	2008	2009	2010
මුළු ආදායම	25,868	31,368	29,433	36,474
බදු ආදායම	21,473	25,992	24,907	30,825
බදු නොවන ආදායම	4,395	5,376	4,526	5,650
මුළු වියදම	113,067	120,011	130,260	140,531
වර්තන වියදම්	92,721	103,199	111,336	116,843
එයින් වැටුප් හා වේතන	74,711	79,717	86,547	91,433
ප්‍රාග්ධන වියදම්	20,346	16,812	18,924	23,688
මධ්‍යම රජයේ පැවරුම්	88,317	88,942	93,999	107,032
සාමූහික ප්‍රදාන	70,742	76,773	77,386	85,299
උපමාන පාදක ප්‍රදාන	1,208	2,304	2,276	2,612
අනුරූපිත ප්‍රදාන	205	-	-	-
පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන	6,995	7,262	10,945	11,683
විශේෂ යෝජනා ක්‍රම සඳහා විදේශීය ප්‍රදාන	9,167	2,603	3,393	7,439

මූලාශ්‍රය: පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ගාස්තු හා ඉඩම් පැවරීමේ ගාස්තුවලින් ලැබෙන ආදායම ඉහළ ගියේය. පෙර වසරවලදී මෙන්ම, පළාත් සභාවල සමස්ත ආදායමට ප්‍රධාන දායකත්වය බස්නාහිර පළාත් සභාව මගින් දරන ලද අතර, එය 2010 වසරේ පළාත් සභාවල සමස්ත ආදායමෙන් සියයට 63 කි. බස්නාහිර පළාත් සභාවට පසුව දකුණු, මධ්‍යම හා වයඹ පළාත් සභා වැඩිම ආදායමක් පෙන්නුම් කළ අතර, ආසන්න වශයෙන් මුළු පළාත් සභා ආදායමෙන් සියයට 8 බැගින් එම පළාත් සභාවලින් ලැබුණි.

2010 වසරේ දී පළාත් සභාවල පුනරාවර්තන වියදම රුපියල් බිලියන 116.8 දක්වා සියයට 5 කින් වැඩි විය. වසර ආරම්භයේ දී රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන්ගේ ජීවන වියදම් දීමනාව වැඩිවීම හේතුවෙන් වැටුප් හා වේතන ඉහළ යාම පුනරාවර්තන වියදම්වල වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. වැටුප් හා වේතන 2010 වසරේ පළාත් සභාවල සමස්ත පුනරාවර්තන වියදමෙන් සියයට 78 ක් වූ අතර, මින් වැඩි කොටසක් අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍යය ක්ෂේත්‍රවල වැටුප් හා වේතන වලින් සමන්විත විය. ඉතිරි පුනරාවර්තන වියදම්, භාණ්ඩ හා සේවා මිල දී ගැනීම සඳහා දරන ලද අනෙකුත් වියදම් විය.

2010 වසරේ දී පළාත් සභාවල සමස්ත ප්‍රාග්ධන වියදම රුපියල් බිලියන 23.7 ක් දක්වා සියයට 25 කින් වැඩි විය. පළාත් සභාවල ආයෝජන වැඩසටහන ප්‍රධාන වශයෙන් පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, විදේශීය අරමුදල් යටතේ ක්‍රියාත්මක වන විශේෂිත යෝජනා ක්‍රම සහ උපමාන පාදක ප්‍රදාන මගින් මූල්‍යනය වන ව්‍යාපෘතිවලින් සමන්විත විය. රාජ්‍ය පෞද්ගලික

හවුල්කාරිත්වය (PPP) වැඩි වශයෙන් යොදාගැනීම මගින් පළාත්වල ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ප්‍රවේශයන් නමින් විශේෂිත වැඩසටහනක් 2010 වසරේ දී පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන යටතේ ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. මෙම වැඩසටහන යටතේ සබරගමුව පළාත් සභාව මා-මය ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කර ඇති අතර එමගින් පින්තවල අලි අනාථාගාරය අවට ප්‍රදේශය සංවර්ධනය කිරීම සහ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රදේශයේ කෘෂිකාර්මික හා සත්ත්ව පාලන කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීමට ද අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, 2010 වසරේ දී ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනයට හා ප්‍රජා ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පළාත් විශේෂ සංවර්ධන ප්‍රදානවලින් ලැබෙන අරමුදල්වලට අමතරව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ජාත්‍යන්තර ජපන් සහයෝගීතා ආයතනය සහ ලෝක බැංකුව වැනි ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතන මගින් ආධාර ලබාදෙන ලදී.

2010 වසරේ දී පළාත් සභාවලට මධ්‍යම රජයෙන් කරන ලද පැවරුම්, රුපියල් බිලියන 107 ක් දක්වා සියයට 14 කින් වැඩි විය. මෙම පැවරුම් පුනරාවර්තන වියදම් මූල්‍යනය සඳහා වන සාමූහික ප්‍රදාන, අභිමත වියදම් අවශ්‍යතා සඳහා වන උපමාන පාදක ප්‍රදාන, පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා වූ පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන සහ විශේෂ යෝජනා ක්‍රම සඳහා වන ප්‍රදානවලින් සමන්විත විය. පසුගිය වසරවල මෙන්ම රජයේ පැවරුම්වලින් ප්‍රධාන කොටස පළාත් සභාවල පුනරාවර්තන වියදම් අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා ලබාදෙන සාමූහික ප්‍රදාන වූ අතර, එය 2010 වසරේ දී මුළු පැවරුම්වලින් සියයට 80 ක් විය.

6.5 රාජ්‍ය ණය සහ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

රාජ්‍ය ණය

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වයන්හි යහපත් ප්‍රවණතාවයන් සමඟ 2010 වසරෙහි ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය, 2009 වසරෙහි පැවති සියයට 86.2 සිට සියයට 81.9 දක්වා පහළ වැටුණි. ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය අඩු කරමින් රාජ්‍ය ආදායම ඉහළයාම, රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතයන් පහළයාම හේතුවෙන් වටිටම් අනුපාතයේ බලපෑම (රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීමේ දී සහ කල් පිරීමේ දී බලපවත්නා පොත් අගය සහ මුහුණත වටිනාකම අතර ශුද්ධ වෙනස) අඩුවීම,

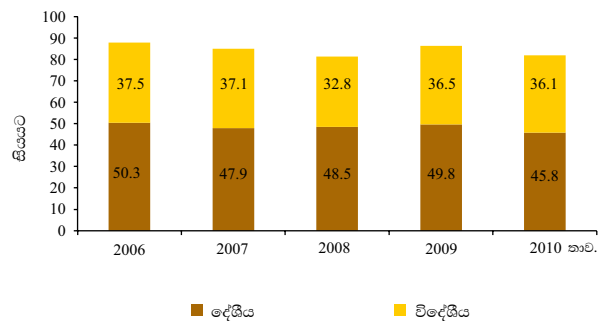
6.7 සංඛ්‍යා සටහන	රජයේ නොපියවූ ණය (වසර අවසානයට)			
	රුපියල් මිලියන			
ශීර්ෂය	2007	2008	2009	2010 නාවකාලික
මුළු ණය	3,041,686	3,588,962	4,161,422	4,590,245
දේශීය ණය (අ)	1,715,199	2,140,228	2,400,955	2,565,662
පරිණත කාලය අනුව				
කෙටි කාලීන	363,199	516,365	560,646	619,549
මැදි හා දිගු කාලීන	1,351,999	1,623,863	1,840,309	1,946,113
ආයතන අනුව				
බැංකු (ආ)	415,318	657,424	705,765	691,716
බැංකු නොවන	1,299,779	1,482,704	1,695,089	1,873,845
විදේශීය ණය	1,326,487	1,448,734	1,760,467	2,024,583
ණය වර්ගය අනුව				
සහනදායී ණය	1,099,911	1,227,222	1,271,142	1,266,910
සහනදායී නොවන ණය	45,308	57,491	78,649	147,240
වාණිජ ණය	181,268	164,020	410,677	610,433
ව්‍යවහාර මුදල් අනුව				
වි.ගැ.හි.	508,241	531,849	567,502	572,354
එ.ජ. ඩොලර්	266,645	280,435	330,842	476,490
ජපාන යෙන්	338,621	445,596	452,758	508,802
යුරෝ	121,460	132,047	143,566	142,371
වෙනත්	91,520	58,807	265,799	324,566
සටහන:				
විනිමය අනුපාතයේ විචලනය	71,646	117,785	23,114	-4,653

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) 2003 නොවැම්බර් මස ස.නො.ස වෙනුවෙන් වාණිජ බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලද රුපියල් මිලියන 4,397 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඇතුළත් නොවේ.
(ආ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයන්ගෙන් (OBU) ලබා ගත් නොපියවූ ණය ඇතුළත්වේ.

ප්‍රධාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග වලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම මෙන්ම ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය අඩුවීමට දායක විය. නාමික වටිනාකම සලකා බලන විට සමස්ත නොපිය වූ ණය ප්‍රමාණය 2010 වසර අවසන් වන විට රුපියල් බිලියන 4,590 දක්වා සියයට 10.3 කින් වර්ධනය විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දේශීය ණය 2009 වසරෙහි පැවති සියයට 49.8 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 45.8

6.7 රජය නොපියවූ රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

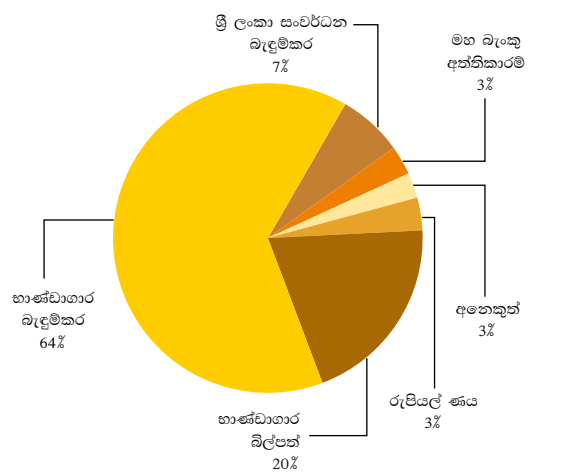
දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමකින් පහළ ගිය අතර, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය ණය පෙර වසරෙහි පැවති සියයට 36.5 සිට 2010 වසරේ දී සියයට 36.1 දක්වා පහළ වැටුණි.

2010 වසරේ දී සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් දේශීය ණය ප්‍රමාණය 2009 වසරෙහි පැවැති සියයට 58 මට්ටමේ සිට සියයට 56 ක් දක්වා තවදුරටත් පහළ වැටුණි. ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද අරමුදල් මගින් දේශීය මූල්‍යාශ්‍රයන්ගෙන් ලබා ගත් ලද ඇතැම් ඉහළ පිරිවැයකින් යුත් ණය ආපසු ගෙවීම සහ විදේශීය මූල්‍ය මගින් වඩාත් අරමුදල් ලබාගැනීමට හැකිවීම සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් දේශීය ණය අනුපාතය පහළ යාමට හේතු විය. සමස්ත දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් මැදි හා දිගු කාලීන ණය ප්‍රමාණය පෙර වසරෙහි පැවති සියයට 77 ක මට්ටමේ සිට සියයට 76 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණු අතර, මැදි හා දිගු කාලීන ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 84 ක් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින් සමන්විත විය. තවද, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය මුළු කෙටිකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වසරේ පැවති සියයට 79 සිට සියයට 83 දක්වා ඉහළ යන ලදී. එමෙන්ම, නොපියවූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණය 2009 වසරෙහි පැවති රුපියල් බිලියන 112 සිට තවදුරටත් පහළයමින් රුපියල් බිලියන 88 ක් විය. වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් ණය උපකරණ වෙත වඩාත් යොමුවීමේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය අනුව යමින් 2010 වසර තුළ රුපියල් ණය ආපසු ගෙවීමත් නැවත නිකුත් නොකිරීමත් මෙම අඩුවීමට හේතු විය.

බැංකු නොවන මූල්‍යාශ්‍රවලින් ණය ගැනීම් වෙත වඩාත් යොමුවීම පිළිබිඹු කරමින් බැංකු නොවන අංශය වෙනැති රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1,873.8 දක්වා සියයට 10.5 කින් ඉහළ නැගුණි. ඒ අනුව, 2010 වසරෙහි බැංකු නොවන අංශය වෙනැති නොපිය වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය පිළිවෙළින් සියයට 19.5 කින් සහ සියයට 12 කින් ඉහළ ගියේය. තවද, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව තවදුරටත් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ප්‍රධාන ආයෝජකයන් වූ අතර මෙම ආයතන දෙක සතු ණය ප්‍රමාණය බැංකු නොවන අංශය සතු සමස්ත නොපියවූ ණය ප්‍රමාණයෙන් පිළිවෙළින් සියයට 46 ක් සහ සියයට 15 ක් විය.

දේශීය බැංකු පද්ධතියට පියවිය යුතු සමස්ත ණය ප්‍රමාණය 2010 වසරෙහි රුපියල් බිලියන 691.7 දක්වා සියයට 2 කින් පහත වැටුණි. 2010 වසර තුළ මහ බැංකුව සතු නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 78.4 දක්වා රුපියල් බිලියන 31.2 කින් අඩු වූ අතර, වාණිජ බැංකු සතු නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 613.3 දක්වා රුපියල් බිලියන 17.2 කින් වැඩි විය. ඒ අනුව, සමස්ත දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් බැංකු අංශය සතු ණය ප්‍රමාණය 2009 ට සාපේක්ෂව සියයට 29 සිට සියයට 27 දක්වා පහත වැටුණි. මහ බැංකුව වෙනැති රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කල්පිරීමට පෙර ගෙවා නිමකිරීම හේතුවෙන් මහ බැංකුව සතු නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය අඩු විය. මේ අතර, කෙටිකාලීන ණය උපකරණ කෙරෙහි ආයෝජකයන්ගේ පැවැති අභිරුචිය පිළිබිඹු කරමින් වාණිජ බැංකු සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 60 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 220 ක් වූ අතර, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 162 දක්වා රුපියල් බිලියන 26 කින් අඩු විය. තවද, වාණිජ බැංකු සතු අනෙකුත් නොපිය වූ ණය 2009 වසරෙහි පැවැති රුපියල් බිලියන 247.5 සිට 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 230.8 දක්වා අඩු විය.

6.8 රජය සටහන නොපියවූ රාජ්‍ය දේශීය ණය සංයුතිය - 2010

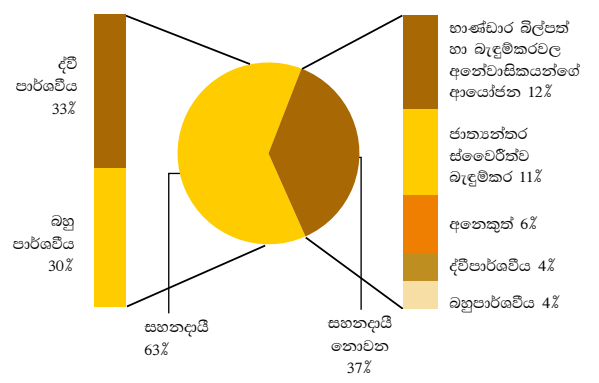

එ.ජ.ඩොලර්වලින් වටිනාකම තක්සේරු කළ විට විදේශ ව්‍යාවහාර මුදලින් ලබාගන්නා ලද දේශීය ණය ප්‍රමාණය ඉහළ ගිය ද, එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් මෙම ණයවල රුපියල් වටිනාකම සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. 2010 වසර අවසාන වන විට විදේශ ව්‍යාවහාර මුදලින් ලබාගන්නා ලද දේශීය ණය ප්‍රමාණය, 2009 වසර අවසානයේ දී පැවැති රුපියල් බිලියන 191.8 (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,676) සිට රුපියල් බිලියන 190.5

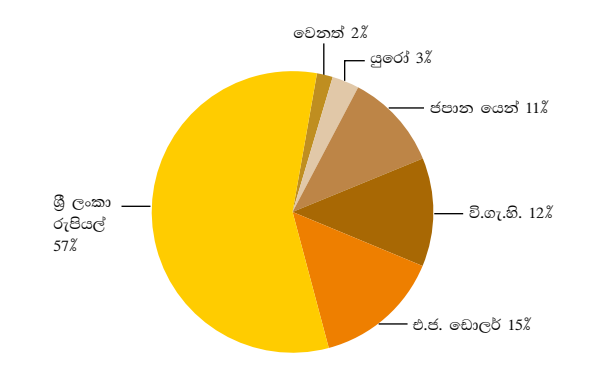
(එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,717) දක්වා අඩු විය. මෙය අක්වෙරළ බැංකු ඒකකවලින් ලබාගත් ණය රුපියල් බිලියන 16.6 (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 150) සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරුවලින් ලබාගත් රුපියල් බිලියන 173.9 (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,567) කින් සමන්විත වේ.

2010 වසරෙහි නොපියවූ මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2009 වසරෙහි පැවති සියයට 36.5 සිට සියයට 36.1 දක්වා අඩු වුවද, එහි නාමික වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2,024.6 දක්වා සියයට 15 කින් වැඩි විය. සහනදායී නොවන ණය ඉහළයාමත් සමග සහනදායී ණය ගැනීම් සුළු වශයෙන් පහළ යාම හේතුවෙන් සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙහි කොටසක් ලෙස ගත් කල සහනදායී ණය ප්‍රමාණය 2009 වසර අවසානයෙහි පැවැති සියයට 72 සිට 2010 දී සියයට 63 දක්වා අඩු විය. 2010 වසර අවසාන වන විට මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙහි කොටසක් ලෙස සහනදායී නොවන ණය ප්‍රමාණය 2009 වසර අවසාන වන විට පැවති සියයට 28 සිට සියයට 37 දක්වා ඉහළයමින් රුපියල් බිලියන 758 දක්වා සියයට 55 කින් වර්ධනය විය. 2010 වසර තුළ විදේශ මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ලබාගත් වාණිජ ණය රුපියල් බිලියන 610 දක්වා සියයට 49 කින් ඉහළයාම මෙලෙස සහනදායී නොවන ණය ඉහළයාමට මූලික වශයෙන් හේතු විය. ශ්‍රී ලංකාව මධ්‍ය ආදායම් ලබන රටක තත්ත්වය කරා ක්‍රමයෙන් පිවිසීමත් සමග සහනදායී විදේශ ණය ලබාගැනීමට පැවති ඉඩප්‍රස්ථා අඩු විය. එසේ වුවද, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ යහපත් වාතාවරණයත්, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය ඉහළයාමත් හේතුවෙන් සමස්ත අයවැය හිඟය පියවීමට විදේශීය සහනදායී නොවන මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ණය ලබා ගැනීමට රජයට හැකි විය.

6.9 රූප සටහන නොපියවූ රාජ්‍ය විදේශීය ණය සංයුතිය - 2010

6.10 රූප සටහන ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය අනුව සමස්ත නොපියවූ ණය සංයුතිය - 2010

විනිමය අනුපාතයන්හි විචලනයන් හේතුවෙන් නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2010 වසර තුළ රුපියල් බිලියන 4.7 කින් අඩු විය. එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල සියයට 3.1 න් අධිප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ලබාගන්නා ලද දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙහි (අක්වෙරළ බැංකු ඒකකවලින් ලබාගත් ණය සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර) රුපියල් වටිනාකම පහත වැටුණි. සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 59 ක් පමණ විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) (සියයට 28.3) එ.ජ.ඩොලර් (සියයට 23.5) සහ යුරෝ (සියයට 7) මුදල්වලින් ලබාගෙන ඇති බැවින්, එ.ජ.ඩොලරයට අමතරව වි.ගැ.හි. සහ යුරෝවලට සාපේක්ෂව ද රුපියල පිළිවෙලින් සියයට 4.6 කින් සහ 10.9 කින් අධිප්‍රමාණය වීම විදේශ ණය ප්‍රමාණය අඩුවීමට දායක විය. කෙසේ වුවද, සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 25 ක් පමණ ජපාන යෙන්වලින් සමන්විත බැවින් ජපාන යෙන්වලට සාපේක්ෂව රුපියල සියයට 8.8 කින් අධිප්‍රමාණය වීම සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යාමට හේතු විය.

රාජ්‍ය ණය දර්ශකවල යහපත් වර්ධනය අනාගත ණය බර අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවය පිළිබිඹු කරයි. රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයෙහි වර්ධනය, පොලී අනුපාතිකයන් පහළ යාම, ප්‍රධාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගවලට සාපේක්ෂව රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම මෙන්ම ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය හේතුවෙන් 2010 වසරේදී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය අඩු විය. ඒ අනුව, 2010 වසර වන විට ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය, මධ්‍යකාලීන සාර්ව රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුවෙන් අපේක්ෂා කළ සියයට 84 ක මට්ටමට ද වඩා අඩු විය. 2016 වසර වන විට අපේක්ෂිත පරිදි ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය සියයට 60 දක්වා අඩු කර ගැනීම උදෙසා රාජ්‍ය

රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය යනු කුමක්ද?

රාජ්‍ය ණය ආපසු ගෙවීමේ කොන්දේසි නැවත වෙනස් කිරීමේ සහ ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැලපීම් සිදු කිරීමේ කිසිදු අවශ්‍යතාවයක් ඇති නොවන පරිදි රටකට තම වර්තමාන සහ අනාගත ණය සේවාකරණ වගකීම් සපුරාලීමට ඇති හැකියාව රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය යන්නෙන් අදහස් කෙරේ. ඉහළ සහ වර්ධනය වන ණය මට්ටමක් පවත්වාගෙන යාම රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ මුදල් ප්‍රතිපත්තිවල සඵලතාව අඩු කිරීමට හේතු විය හැකි බැවින්, රාජ්‍ය ණය තිරසාර මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම වැදගත් වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, ආර්ථිකයක වර්ධන වේගය අඩු අවදියකදී ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමෙන් අපේක්ෂා කරන ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට දැනටමත් ඉහළ ණය බරක් සහිත රටකට නොහැකි විය හැකි අතර, එයට හේතු වන්නේ රාජ්‍ය ණය ආපසු ගෙවීම සඳහා අනාගතයේ දී ඉහළ බදු බරක් දැරීමට සිදුවනු ඇතැයි ආර්ථිකයේ නියෝජිතයින් අපේක්ෂා කිරීමයි.

රටකට තම රාජ්‍ය ණය තිරසාර මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම පිණිස රජයේ අනාගත ප්‍රාථමික ගිණුම් ශේෂයන්, එනම් සමස්ත රජයේ ආදායම සහ පොලී ගෙවීම් හැර සමස්ත රජයේ වියදම අතර වෙනස, එම රටෙහි ණය සේවාකරණ වගකීම් පියවීමට ප්‍රමාණවත් විය යුතුය. රටක ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟයක් පවතින්නේ නම්, එමගින් පොලී ගෙවීම් හැර රජයේ වියදම ආදායමට වඩා වැඩි බව පෙන්නුම් කෙරෙන අතර, මෙම හිඟය ණය ගැනීම තුළින් මූල්‍යනය කළ යුතු වේ. මේ අනුව, පෙර වසරෙහි ණය තොගය සහ එම ණය තොගයට අදාළ පොලී ගෙවීම් එකතු කළ විට ලැබෙන අගයෙන් වර්තමාන වසරෙහි ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය අඩුකළ විට, රජයෙහි වර්තමාන වසරෙහි සමස්ත ණය තොගය ලැබේ. මෙය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැක.

$$D_t = D_{t-1} + iD_{t-1} - PB_t$$

මෙහි D_t යනු මෙම වසරෙහි ණය තොගය වේ. D_{t-1} යනු පෙර වසරෙහි ණය තොගය වේ. i යනු ණය වලට අදාළ සඵල පොලී අනුපාතිකය වේ. PB_t යනු ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය වේ. ඒ අනුව, ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟයක් ($PB_t < 0$), හෝ ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් පැවතීමෙන් මෙම වසරෙහි ණය තොගය වැඩි වේ. එමෙන්ම, ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය ශුන්‍ය ($PB_t = 0$) වේ නම්, එනම් රජයේ ආදායම පොලී ගෙවුම් හැර ඉතිරි වියදම් පියවීමට ප්‍රමාණවත් නම් වර්තමාන වසරෙහි ණය ගත යුතු වනුයේ පෙර ගන්නා ලද ණය වලට අදාළ පොලී ගෙවීම් සඳහා පමණි. තවද, රජයට ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තයක් ($PB_t > 0$) පවත්වාගත හැකි

නම් එම ඉතුරුම් පෙර ගන්නා ලද ණය සේවාකරණය පිණිස භාවිතා කළ හැක. එමගින් වර්තමාන වසරේදී අමතර ණය ගැනීම් ද අඩුකර ගත හැකි වනු ඇත.

ණය තිරසාරභාවය තක්සේරු කළ හැක්කේ කෙසේද?

ණය තිරසාරභාවය තක්සේරු කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයන් ගණනාවක් භාවිතා කරනු ලැබේ. මෙම ක්‍රමවේදයන්ට අනුව, ණය තිරසාරභාවය රඳා පවතින සාධක වන්නේ මූර්ත පොලී අනුපාතිකය, ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය, මූර්ත විනිමය අනුපාතය සහ ආර්ථික වර්ධන වේගයයි. ඉහළ මූර්ත පොලී අනුපාතිකයක් පැවතීම ණය සේවාකරණ පිරිවැය ඉහළ යාමට හේතු වන අතර, ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟයක් පැවතීම මගින් අයවැය මූල්‍යනයට අතිරේක ණය ගැනීමට හේතු වේ. විවෘත ආර්ථිකයක් තුළ විනිමය අනුපාතය ද නොපිය වූ රාජ්‍ය ණයවලට බලපාන වැදගත් සාධකයක් වන අතර, දේශීය මුදල විදේශීය මුදල් වලට සාපේක්ෂව අවප්‍රමාණය වීම, එම විදේශ මුදල් වර්ගවලින් යුත් නොපිය වූ ණය තොගය වැඩිවීමට හේතු වේ.

ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය (ණය/ද.දේ.නි. අනුපාතය), රාජ්‍ය ණය තිරසාර භාවය ඇගයීම සඳහා යොදාගනු ලබන ප්‍රධාන දර්ශකයක් වේ. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය ඉහළ මට්ටමක පවතී නම්, එවැනි රටක් අනාගත ආර්ථික කම්පන සහ අර්බුද හමුවේ අයහපත් බලපෑමකට ලක්වනු ඇත. කෙසේ වුවද, රටක ණයවල තිරසාරභාවය මැනීම සඳහා භාවිතා කළ හැකි නිශ්චිත ණය/ද.දේ.නි. මට්ටමක් නොමැත. එක් එක් රටවල පවතින විශේෂ ආර්ථික ලක්ෂණ අනුව එම ණය මට්ටම වෙනස් වේ.

ණය/ද.දේ.නි. අනුපාතය සම්බන්ධ වලිත නියමය¹ රටක ණය තිරසාරභාවය මැනීම සඳහා පොදුවේ භාවිතා කරනු ලැබේ. ඒ අනුව, රටක වර්තමාන වසරෙහි ණය තොගයේ වෙනස්වීම, ණය තොගයට බලපාන ප්‍රධාන විචල්‍යයන් එකට සම්බන්ධකර පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

$$\frac{D_t}{Y_t} = \left(\frac{r - g}{1 + g} \right) \frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} - \frac{PB_t}{Y_t}$$

මෙහි, D යනු ණය තොගය වේ. Y යනු ද.දේ.නි.ය වේ. r යනු මූර්ත පොලී අනුපාතය වේ. g යනු

¹ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් සකස් කරන ලදී. වැඩිදුර විස්තර සඳහා Croce, Enzo, and V. Hugo Juan - Ramón, 2003, "Assessing Fiscal Sustainability: A Cross Country Comparison," IMF Working Paper No. WP/03/145, International Monetary Fund, Washington D.C. බලන්න.

ආර්ථික වර්ධන වේගය වේ. PB යනු ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය වේ (සරල බව සඳහා විනිමය අනුපාතයේ බලපෑම මෙම විශ්ලේෂණයේ දී නොසලකා හැර ඇත). ඒ අනුව, මූර්ත පොලී අනුපාතය ආර්ථික වර්ධන වේගයට වඩා වැඩිනම් එමගින් පෙන්නුම් කෙරෙනුයේ ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය ප්‍රමාණය වැඩිවන අතර පවත්නා ණය මත ගෙවිය යුතු පොලිය වැඩි වන බවයි. එමෙන්ම, රජය ණය සේවාකරණයට අමතරව අනෙකුත් වියදම් මූල්‍යනය සඳහා ද ණය ගන්නේ නම් (එනම්, රජය ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟයක් පවත්වාගෙනයාම) ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය ප්‍රමාණය වැඩි වනු ඇත.

කෙසේ වුවද, පවත්නා ආර්ථික වර්ධන වේගය යටතේ රජයට පොලී පිරිවැය දැරීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂයක් (ණය ස්ථාවර මට්ටමකට ගෙන ඒමට තිබිය යුතු ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය) පවත්වාගෙන යාමට හැකි නම් එවිට අමතර ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති බැවින් ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය ප්‍රමාණය දැනට පවත්නා මට්ටමේම ස්ථාවරව පවතී. එමෙන්ම, ණය ස්ථාවර මට්ටමකට ගෙන ඒමට තිබිය යුතු ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂයට වඩා පවතින ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය වැඩි නම් නොපියවූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය කාලයත් සමග අඩු වේ. එසේම මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ආර්ථික වර්ධන වේගයට සමාන නම්, ණය තිරසාර මට්ටමකට ගෙන ඒමට අවශ්‍ය ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය නොවෙනස්ව පවතී. කෙසේ වුවද, මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ආර්ථික වර්ධන වේගයට වඩා වැඩි නම් ණය ස්ථාවර මට්ටමකට ගෙන ඒමට අවශ්‍ය ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය කාලයත් සමග වැඩිවේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ණය තිරසාරභාවය

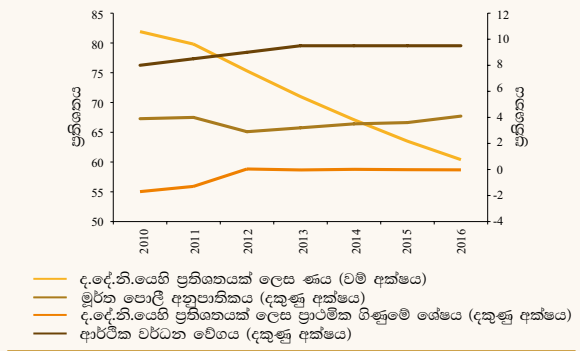
ශ්‍රී ලංකාවේ ණය තිරසාරභාවය සම්බන්ධයෙන් විවිධ තර්ක පවතී. 2000 සිට 2004 කාලය තුළ ලංකාවේ ණය බර

ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සාමාන්‍යයෙන් සියයට 102 ක් පමණ විය. මෙම ප්‍රවණතාවය 2005 දී වෙනස් වී 2008 වන විට රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය ක්‍රමිකව ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 81.4 දක්වා අඩු විය. කෙසේ වුවද, 2009 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය ප්‍රමාණය නැවත ඉහළ ගියේය. ගෝලීය ආර්ථික පසුබෑමේ බලපෑම හමුවේ රාජ්‍ය ආදායම් අඩු වීම සහ ආර්ථික වර්ධන වේගය අඩුවීමත් යුධ වියදම් හා යුද්ධයෙන් පසු නැවත පදිංචි කිරීම් සහ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වූ වියදම් සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යාමත් මෙසේ ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යාමට හේතු විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ හිතකර වර්ධනයක් සමඟ මෙම තත්ත්වය 2010 වසරේ දී නැවත යහපත් විය.

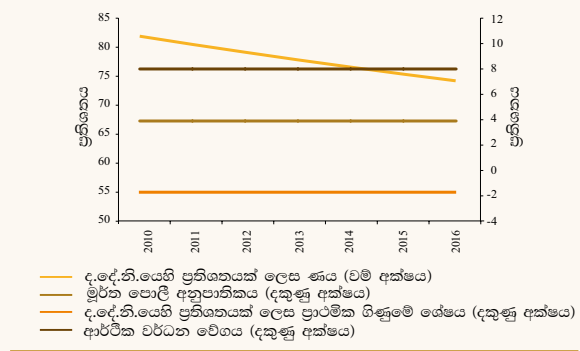
මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික පුරෝකථනයන්ට අනුව, ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය 2011 වසරේදී සියයට 80 දක්වා අඩුවනු ඇතැයි ද, එය 2016 වන විට සියයට 60 ක් දක්වා තවදුරටත් ක්‍රමයෙන් අඩු වනු ඇතැයි ද අපේක්ෂා කෙරේ. එසේම, 2011 වසරෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාවට අනුව, ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය 2011 වසරේ දී සියයට 1.3 දක්වා අඩු වනු ඇතැයි ද 2012 වන විට එය ශුන්‍ය අගයක් ගනු ඇතැයි ද පුරෝකථනය කර ඇත. තවද, මැදිකාලීන ආර්ථික වර්ධන වේගය සියයට 8 ඉක්මවනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. මෙම පුරෝකථනයට යටත්ව ඉලක්කගත ණය මට්ටම ළඟාකර ගැනීමේ හැකියාව ණය/ද.දේ.නි. අනුපාතය සම්බන්ධ වලින නියමය භාවිතා කර නිර්ණය කළ හැක. මෙහිදී විනිමය අනුපාතය මැදිකාලීනව ස්ථායී මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි උපකල්පනය කරනු ලැබේ.

පදනම් කල්පිතය යටතේ, මැදිකාලීන ආර්ථික වර්ධනය පුරෝකථනය කළ පරිදි සිදුවේ නම් සහ 2012 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස

රූප සටහන වි.ස. 13.1 පදනම් කල්පිතය

රූප සටහන වි.ස. 13.2 සියලු විචල්‍යයන් 2010 මට්ටමේම පවතී

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 13.1 **ණය තිරසාරව පිළිබඳ රාමුව යටතේ රටවල් වර්ග කිරීම**

කාණ්ඩය	අර්ථය
පහළ අවදානම්	සියලුම ණය දර්ශක අදාළ සීමාවන්ට වඩා ඉතා පහළින් පවතී.
මධ්‍යස්ථ අවදානම්	පදනම් කල්පිතය යටතේ අදාළ සීමාවන් නොඉක්මවන නමුත් විකල්ප තත්ත්වයන් සහ ආතති පරීක්ෂණ යටතේ අදාළ සීමාවන් ඉක්මවයි.
ඉහළ අවදානම්	පදනම් කල්පිතය යටතේ අදාළ සීමාවන් ඉක්මවන නමුත් දැනට ණය සේවාකරණය සම්බන්ධ අපහසුතාවයක් නොමැත.
ණයගැති භාවයෙන් පීඩාවට පත්	රට දැනටමත් ණය පැහැර හැර ඇත.

ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය ශුන්‍ය අගයකට පැමිණ එය 2016 වසර දක්වා අඛණ්ඩව පවතී නම්, මූර්ත පොලී අනුපාතිකය මැදිකාලීනව සියයට 3 න් 4 න් අතර අගයක පවත්වා ගතහොත් 2016 වන විට අපේක්ෂිත පරිදි ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය සියයට 60 ක මට්ටමෙහි පවත්වාගත හැකිය. මෙහිදී මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ඉහළ ගියද, ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය ශුන්‍ය අගයකට පැමිණීම තුළින් පිළිබිඹු කෙරෙන රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයෙහි යහපත් වර්ධනය සහ ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගය මගින් පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යාමෙන් නොපියවූ ණය මත ඇතිකරන අහිතකර බලපෑම සමනය කරන බැවින්, 2016 වන විට ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය අපේක්ෂිත පරිදි පවත්වාගෙන යාමට හැකි වනු ඇත. (රූප සටහන වි.ස. 13.1 බලන්න). මූල්‍ය අංශය, මූර්ත අංශය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය දැනට පවත්නා තත්ත්වයට වඩා කිසිදු වර්ධනයක් සිදු නොවී සියලු විචල්‍යයන් 2010 මට්ටමේම මධ්‍යකාලීනව පවතිනු ඇතැයි උපකල්පනය කළ ද, පදනම් කල්පිතය යටතේ පැවති මට්ටමට වඩා අඩු වේගයකින් වුවද, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය පහළයාමේ ප්‍රවණතාවය අඛණ්ඩව පවතී. ආර්ථික වර්ධන වේගය මූර්ත පොලී අනුපාතිකයට වඩා ඉහළ බැවින් මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයන්හි වර්ධනයන් මගින් ණය මත ඇතිකරන පීඩනය සමනය කිරීමට හැකිවීම මෙයට හේතු වේ (රූප සටහන වි.ස. 13.2 බලන්න).

අඩු ආදායම්ලාභී රටවල්වල විදේශ ණයවල තිරසාරභාවය තක්සේරු කිරීම සඳහා ණය තිරසාරභාවය පිළිබඳ රාමුවක් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් සකස් කර ඇත. මෙම රාමුව යටතේ, ණය ගැති භාවය පදනම් කර ගෙන රටවල් වර්ගීකරණය කර ඇත. ඒ සඳහා රටවල් වල පුරෝකථනය කරන ලද ණය දර්ශකයන් විශේෂිත සීමාවන් සමඟ පදනම්

කල්පිතය, විකල්ප කල්පිතයන් සහ ආතති පරීක්ෂණ යටතේ සසඳා ඇත. එම සැසඳීමට අනුව පහළ අවදානම්, මධ්‍යස්ථ අවදානම්, ඉහළ අවදානම් සහ ණයගැති භාවයෙන් පීඩාවට පත් ලෙස රටවල් වර්ගීකරණය කර ඇත (වැඩි විස්තර සඳහා සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 13.1 බලන්න).

මේ යටතේ, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් ලංකාවේ ණය තිරසාරභාවය තක්සේරු කිරීමට 2009 වසරෙහිදී සිදුකරන ලද විශ්ලේෂණයට අනුව ශ්‍රී ලංකාව මධ්‍යස්ථ අවදානම් කාණ්ඩය යටතට උසස් කර ඇත. කෙසේ වුවද, මෙම අධ්‍යයනය අපනයන වර්ධනය, ආර්ථික වර්ධනය සහ විනිමය අනුපාතය වැනි මූලික සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන් සම්බන්ධ විශේෂිත උපකල්පන ගණනාවක් යටතේ සිදුකර ඇත. මහ බැංකුව විසින් මෑතකාලීනව සිදුකරන ලද පුරෝකථනයන්ට අනුව, 2009 ජූලි මාසයේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් මෙම අධ්‍යයනය සිදු කිරීමේදී උපකල්පනය කළ මට්ටමට වඩා මෙම සියලු විචල්‍යයන් යහපත් ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

හිඟමණ

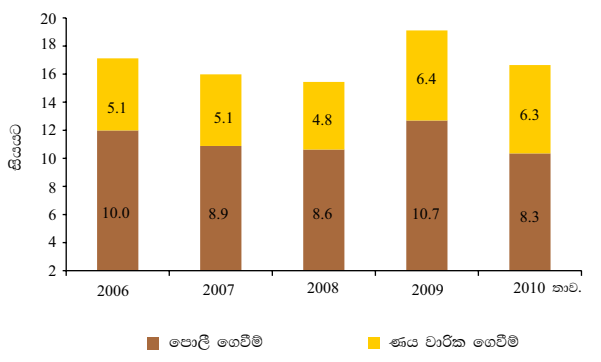
කල් පිරෙන ණය සඳහා නැවත ණය ලබා ගැනීමෙන් ඇතිවන ප්‍රතිමූල්‍යකරණ අවදානම මෙන්ම පොලී බර අඩු කිරීම පිණිස අඩු පිරිවැයක් සහිත මැදිකාලීන සහ දිගුකාලීන පරිණත කාලයකින් යුත් වඩාත් වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් ණය උපකරණ වෙත යොමු වෙමින් රාජ්‍ය ණය කළඹ ප්‍රතිව්‍යුහගත කර ඇත. එසේම, අයවැය හිඟය මූල්‍යනයෙන් ඇතිවන උද්ධමනාත්මක බලපෑම අඩු කරමින් බැංකු අංශයෙන් මූල්‍යනය ද අඩු කර ඇත. තවද, ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන්හි යහපත් වර්ධනයක් ඇති කරමින් රජයේ ආදායම් වැඩි කිරීමටත් රජයේ වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමටත් විවිධ පියවර ගෙන ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව පැවතීමෙන් මැදිකාලීනව ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය තවදුරටත් යහපත් ලෙස වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වර්ධනයවීම සහ අඩු උද්ධමන අපේක්ෂාවන්, පොලී අනුපාතිකය ද අපේක්ෂිත මට්ටමෙහි පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. තවද, විදේශ විනිමය ලැබීම් ඉහළ යාම විනිමය අනුපාතය ස්ථායී මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට ඉවහල් වනු ඇත. දැනට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් ආර්ථික වර්ධනය ද වේගවත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම යහපත් ප්‍රවණතාවයන් ඇති වුවහොත් රජයට තම අනාගත ණය වගකීම් පියවිය හැකි වන පරිදි විදේශීය ණය මෙන්ම දේශීය ණය තිරසාර මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට හැකිවනු ඇත.

මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය දිගටම පවත්වාගෙන යාම මෙන්ම ඉහළ ආර්ථික වර්ධන ප්‍රවණතාවය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වනු ඇත.

ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

2010 වසර තුළ පොලී ගෙවීම් පෙර වසරට වඩා වැඩි වුවද, ණය ආපසුගෙවීම් පහළ යාම හේතුවෙන් සමස්ත ණය සේවාකරණ ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 820.4 දක්වා රුපියල් බිලියන 5.2 කින් අඩු විය. සමස්ත ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වලින් සියයට 57 ක් වන ණය ආපසු ගෙවීම් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 467.9 දක්වා සියයට 9.3 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත ණය ආපසු ගෙවීම්වලින් රුපියල් බිලියන 389.7 ක් දේශීය මූලාශ්‍රයන් සඳහා ද රුපියල් බිලියන 78.2 ක් ආරක්ෂක කටයුතු සම්බන්ධ නොපියවූ ණය ඇතුළුව විදේශීය මූලාශ්‍රයන්ට ද ගෙවන ලදී. 2010 වසර තුළ පරිණත වූ ණය ප්‍රමාණය පහළ යාම සහ රුපියල අධි ප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම්වල රුපියල් පිරිවැය අඩු වීම විදේශ මූලාශ්‍රයන්ට කරන ලද ණය ආපසු ගෙවීම් පහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2010 වසර තුළ සමස්ත පොලී ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 352.6 දක්වා සියයට 13.9 කින් වැඩි විය. දේශීය පොලී ගෙවීම් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 8.4 කින් වැඩි වුවද, 2009 වසරේ වැඩිවීම වූ සියයට 50.4 ට සාපේක්ෂව මෙය ඉතා පහළ මට්ටමක වැඩිවීමකි. 2010 වසරේ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වලට අදාළ ඵලදා අනුපාතයන් පහළ යාම 2009 වසරට සාපේක්ෂව මෙලෙස දේශීය පොලී ගෙවීම් වර්ධනය අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ප්‍රධාන වශයෙන් සහනදායී නොවන ණය ලබාගැනීම් ඉහළ යාම හේතුවෙන් විදේශ ණය මත පොලී ගෙවීම් සියයට 55.4 කින් වර්ධනය විය.

6.11 රූප සටහන රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් (ද.දේ.ගි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

6.8 සංඛ්‍යා සටහන රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

ශීර්ෂය	රුපියල් බිලියන			
	2007	2008	2009	2010
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	500,514	592,804	825,687	820,448
දේශීය	415,089	440,918	675,274	686,800
විදේශීය	85,425	151,886	150,414	133,648
ණය ආපසු ගෙවීම්	317,833	380,330	516,012	467,856
දේශීය	253,719	258,720	401,296	389,672
විදේශීය	64,114	121,609	114,716	78,184
පොලී ගෙවීම්	182,681	212,475	309,675	352,592
දේශීය	161,370	182,198	273,978	297,127
කෙටිකාලීන	53,874	65,364	72,364	58,943
මැදි හා දිගුකාලීන	107,496	116,834	201,613	238,185
විදේශීය	21,311	30,277	35,698	55,464

මූලාශ්‍රයන්: මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2009 වසරෙහි පසුබැමට ලක්ව පැවති ණය දර්ශක 2010 වසර අවසානය වන විට නැවත යහපත් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. රාජ්‍ය ආදායම් ඉහළ යාමත් ණය සේවාකරණ පිරිවැය පහළ යාමත් හේතුවෙන් රාජ්‍ය ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සියයට 118 සිට සියයට 100.3

6.9 සංඛ්‍යා සටහන රාජ්‍ය ණය දර්ශක

දර්ශක	2007	2008	2009	2010
රාජ්‍ය ණය/ද.දේ.නි.	85.0	81.4	86.2	81.9
දේශීය ණය/ද.දේ.නි.	47.9	48.5	49.8	45.8
විදේශීය ණය/ද.දේ.නි.	37.1	32.8	36.5	36.1
මුළු විදේශීය ණය/අපනයන (අ)	127.3	132.2	170.7	166.4
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/ද.දේ.නි.	14.0	13.4	17.1	14.6
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ ආදායම (ආ)	88.6	90.5	118.0	100.3
එයින් දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ ආදායම (ආ)	73.5	67.3	96.5	83.9
මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ වියදම (ඇ)	43.2	43.1	48.1	46.9
එයින් දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රජයේ වියදම (ඇ)	35.8	32.0	39.3	39.3
විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/අපනයන (අ)	8.2	13.9	14.6	11.0
මුළු ණය පොලී ගෙවීම්/ද.දේ.නි.	5.1	4.8	6.4	6.3
දේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/ද.දේ.නි.	4.5	4.1	5.3	5.3
දේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/රජයේ වර්තන වියදම	25.9	24.5	31.1	31.7
විදේශීය ණය පොලී ගෙවීම්/අපනයන (අ)	2.0	2.8	3.5	4.6

මූලාශ්‍රයන්: මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය
ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන
(ආ) රජයේ ආදායම ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව
(ඇ) ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත්ව රජයේ වියදම

6

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

දක්වා ඇති විය. තවද, 2010 වසරෙහි ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය මෙන්ම ණය සේවාකරණ පිරිවැය පහළයාම, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුළු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් අනුපාතය 2009 වසරෙහි පැවති සියයට 17.1 සිට සියයට 14.6 දක්වා අඩු වීමට දායක විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුළු පොලී ගෙවීම් ද

2009 වසරෙහි පැවති සියයට 6.4 මට්ටමේ සිට 2010 වසරේ දී සියයට 6.3 දක්වා අඩු විය. තවද, භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන වර්ධනය වීමත් සමඟ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශ ණය 2009 වසරෙහි පැවති සියයට 170.7 මට්ටමේ සිට 2010 වසරේ දී සියයට 166.4 දක්වා අඩු විය.